

חוברת עזר
להוראת חומש ויקרא

פרשת אמר

החוبراַת הופקָה במעזִים משותף של מינהָל החינוך הדתִי
מכללה ירושלים ותלמוד תורה מורה
ע"פ תוכנית הלימודים בתורה של בית הספר הייסודי הממלכתי דתי.

ירושלים עי"ק, התשע"ה

©

כל הזכויות שמורות
מושר להעתיק ולצלם ללא מטרות רווח
תلمוד תורה מורה ירושלים
ת.ד. 34055 ירושלים, 40'91

כתביה: הרב גדי שר שלום
צוות היגוי ועריכה: הרבנים הלל פלסר, עמוס נתנאלי, רפאל וסרטיל, דבר שפרן
סדר: הרב משה קפלן

תוכן העניינים

פרק כא

15	פתיחה
6	קדושת הכהנים
12	קדושת כהן גדול
17	דין כהן בעל מום
21	המסרים העולים מפרק כא

פרק כב

23	כהן טמא אסור באכילת קדשים
26	איסור אכילת תרומה לזרים
29	איסור הקרבת בהמות בעלות מום
33	שלושה איסורים נוספים הנוגעים לקרבנות
35	מצוות קידוש השם והאיסור להחלו
38	המסרים העולים מפרק כב

פרק כג

40	פתיחה לפרשת המועדות
42	המועדים - מקראי קודש
43	יום השבת
44	חג המצאות
47	קצירת העומר והקרבתו
51	ספרית העומר וחג השבעות
56	ראש השנה
59	יום הכיפורים
62	חג הסוכות
69	המסרים העולים מפרק כג

תוכן העניינים

פרק כד

עריכת הנרות במנורה	73
עריכת לחם הפנים	75
המגדר ועונשו	76
המשרים העולים מפרק כד	83
סיכום פרשת אמור	85

פרק כא

בפרקנו שלושה נושאים עיקריים:

1. קדושת הכהנים
2. קדושת כהן גדול
3. דין כהן בעל מום

פתיחה

בפרשות הראשונות של חומש ויקרא למדנו על דיני הקרבות הנוגעים לכל העם ומעידים על קדושתו, ולאחר מכן פרשות שמיini תזריע ומצורע המבדילות אותנו מטומאות שונות. כתע אנו עוסקים בקדושה המיוחדת לכהנים, וכדברי האברבנאל בראש הפרשה:

”זה הספר בתורת האלקים היה בקדושת עמו, ולבן הקודים קדושת העם והקרבות למיניהם, אחר בר הקודים והבדילים מטומאות המאכליים ומטומאות גנעים... ואחר בר יקדש את הכהנים.”

בלימוד פרשה זו נפגיש את הילדים עם מעלהם המיוחדת של הכהנים. לימוד זה ישלים וيعמיק את הבנת הפרשיות שבלימודן נפגשנו עם עובdotיהם השונות של הכהנים – בהקרבת קרבנות, בקביעת דין נגעים, בהוראה, ברדייפת שלום ובאהבת חסד.

קדושת הכהנים (פסוקים א-ט)

נאמר בפסוק א: "זֶה יֹאמֵר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֱלֹהִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶמְرָת
אֱלֹהִים לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוֹ"

מעלת הכהונה מחייבת את הכהנים להיזהר מלhitma למת, אפילו
אם המת הוא בן משפחה ("בעמיו"), אולם אם הוא בני המשפחה
הקרובה ביותר מותר לו להיטמא, כפי שנראה בהמשך.

כתב רש"י: "לא יטמא בעמיו: בעוד שהמת בתוך עמו, יצא מת
מצואה", כלומר, כל זמן שהמת במקום ישוב ("בעמיו") ויש לו מטפלים,
אסור לכהן להיטמא לו, אבל במקום שאין לו מטפלים הרי הוא מת
מצואה, והכהן חייב לטפל בקברותו. מכאן אנו למדים על החשיבות
והזהירות שצරיך לנוהג בכבוד המת.

איסור טומאה למת נהוג בכהנים זכרים בלבד שכן כתוב "בְּנֵי אַהֲרֹן"
ולא בנות אהרן, ומכאן שלבת כהן אין איסור להיטמא למתים, כאמור
ברש"י.

נסב את תשומת לב הילדים לכפילות שבפסוק "אָמַר... וְאֶמְרָת..."
ונסביר על פי רש"י שכפילות זו באה למד הלכה: "להזהיר נדולים על
הקטנים".

כלומר הכהן מצווה להיזהר שגם בני הקטנים לא יטמאו למת.
איסור הטומאה המוחך עליו מצוים הכהנים מעיד על מעלהם
המיוחדת, וכדברי הרמב"ן:

"כִּי נְכָדִים יִקְרָאוּ אֲדוֹנִים... יִפְרַשׁ הַכֹּתוֹב כִּי לְמַעַלְתַּת הַכֹּהן בְּעֶבֶר
שַׁהֲוָא רָאִי לְהִזְוֹת הַגְּרוּלׂ וְהַנְּכָבֵר בְּעַמּוֹ, יוֹהִירָנוּ שֶׁלֹּא יִחַלְלֶה מַעַלְתָּם
לְעוּלָם בְּטוּמָאת הַמְתִים".

נסביר שמעלותו הגדולה של הכהן היא משני טעמים:
א. היוונו משרתת ה' במשכן, כאמור בפסוק ו: "קָרְשִׁים יִהְיוּ לְאֱלֹקִיהם...
כִּי אַת אֲשִׁי ה' לְכֶם אֱלֹקִיהם هֵם מִקְרִיבָם וְהֵyo קָדֵשׁ".

כלומר תפיקדו החשוב של הכהן בהקרבת הקרבות במשכן מחייב אותו שלא יטמא למתיים מפני מעלו וקדושתו, וככפי שכתוב בעל ספר החינוך (מצווה רסג): "לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, כמו שאמר: 'קדושים יהיו לאלקיכם...' וראוי באמת למשרתי השם להתרחק ממנו [מן המת].".

ב. דבקות הכהן בתורה, שקידתו והוראותו לאחרים, לדברי הספרוינו (בפסוק ד): "והטעם שלא יטמא הכהן כי אם לכרובו הוא, כי אمنם הכהן הוא בעל בעמו להבין ולהזהות, כי שפטו בהן ישמרו דעת... וראוי לאיש כוה לנဟוג בנשיאות... ואין ראי שיחלל הכהנו אל מקדש וקדשו כדי לכבד המתים".

נסביר שכיוון שהכהן עוסק בהבנת התורה ובהוראתה הרי הוא אדם נכבד ונפקידו הציבור מחייבו לשומר על מעלו ולא להיטמא למתיים, אלא להיות מזומן לעסוק בהוראה והזרמת החיים.

נאמר בפסוק ב: "כִּי אָמַר לְשֹׁאֲרוֹ קָרְבָּן אֶלְיָהּ..."

אומנם, לבני המשפחה הקרובים ביותר (אמו, אביו, בנו, בתו, אחיו ואחותו) מותר לכהן להיטמא. חכמיינו למדوا מהamilim "כִּי אָמַר לְשֹׁאֲרוֹ" שגם לאשתו, שהיא הקרובה אליו ביותר, מותר לכהן להיטמא.

נאמר בפסוק ג: "וְלֹא תִהְיוּ קָרְבָּנִים אֶלְיוֹ אֲשֶׁר לֹא הִתְהַלֵּךְ לְאִישׁ..." לכהן מותר להיטמא לאחותו המתה רק אם עדין לא התחתנה, אולם אם התחתנה הרי היא יצאה משפחת אביה ועברה למשפחה אחרת, ואינה נחשבת עוד קרובה ביותר לאחיה הכהן ואני רשאי להיטמא לה.

"**לֹה יִטְמָא**"

כתב רש"י: "מצואה".

כוונת רש"י שאין זה היתר להיטמא לקרים אלא מצואה. נסביר שמדובר במצב חיובית, ככלומר כהן שמת אחד מן הקרובים לו ביותר מחייב להיטמא לו, גם אם ביכולתו לדאוג שימושו אחר

עשה זאת, וכדברי הרמב"ם בספר המצוות (עשה לו): "שמא יחשבו שהרשوت בידי ושותה התר לבד ואם רצו יטמאו ואם לא רצו לא יטמאו לפיכך נור עליהם גורה וחיב אותם חיוב".
לסיכום, בפסקים אלו למדנו על שבעה קרובים להם חייב הכהן להיטמא: אשתו, אמו, אביו, בנו, בתו, אחיו ואחותו.

נאמר בפסוק ד: "לא יטמא בעל בעמיו להחלו"

הכהן מכונה כאן "בעל בעמיו" משום כבודו, וכדברי הרמב"ן: "בי למעלת הכהן, בעבר שהוא ראוי להיות הנדול והנכבד בעמיו, יהירנו שלא יחול מעלהו לעולם בטומאת המתים".

נאמר בפסוק ה: "לא יקרחו קרחה בראשם..."

אמנם מצוה על הכהנים להיטמא למתים הקרובים אליהם ביותר, אך אסור להם להתאבל על מותיהם על ידי שימוש קרחה בראשם, מחמת אבלם על המת, בדרך עובדי עבודה זרה.

"זיפאת זקנם לא יגלחו..."

שימוש קרחה במקום הזקן נעשתה כדי להביע את הצער על המת.

"זובבשרם לא ישרטו שרטת"

גם שרירתבשר מותוך צער על המת נאסרה מאותו הטעם, שכן זו דרךם של עובדי עבודה זרה.

נשאל: מעשים אלו כברASAה התורה לכל ישראל ויקרא יט, כיון דברים יד, א), ומודיע חזקה התורה וכתבה איסורים אלו ביחס לכהנים? עננה שהכהנים צריכים להיזהר באופן מיוחד שלא להיראות קרובים או שרוטים, כי הם משרתים לפני ה' בבית המקדש, וכדברי האבן עזרא: "וטעם הויהו, כי ראש מוקחה ווקן מגולח ובשר שרוט לא ישמש לפני השם".
כאמור איסור קרחה ושרירתבשר מופיע בספר דברים (יד, א) בנוגע לכל ישראל, וכך נאמר שם: "פָגִים אַתֶּם לְה' אַלְקִיכֶם לֹא תַתְגְּדוּ וְלֹא תִשְׁמִיכוּ קָרֵחָה בֵּין עִינֵיכֶם לְמֹת".

לפי האבן עזרא שם, טעם האיסור הוא היותנו בניו של מקום. אלו מצוים לסמוך על ריבונו של עולם כבון הסומך על אביו וידוע שככל מה שעשו להמענו, הרי זה לטובתו. لكن אם מת לו מות, אסור לו לעשות מעשים מוגזמים כדי להביע את צערו, כי סוף סוף הוא יודע שגם מיתת קרובו היא לטובה.

ולפי הרמב"ן שם, כיון שאנו בניו של מקום, יש לנו חלק בעולם הנצח אחרי המות, لكن אסור לנו להגיזם בהבעה צער על המותים הזמניים. לאור דבריהם נוכל לומר, שכיוון שטעם איסור קרהה ושריתתبشر הוא היותנו בנים למקום, הוזגשה אזהרה זו באופן מיוחד בנוגע לכוהנים, שהם בניו של מקום שאף צכו לשמש לפניו במשכן ובמקדש, ומהם נדרשת התעלות יתרה של אמונה בטוב ה' ובהשארות הנפש. בדרך זו הסביר מרן הראי"ה קוק בספר אורות הקודש (בעמוד שבח):

"המות הוא חיון שהוא, טומאתו הוא שקרו. מה שבני אדם קוראים מות, הרי הוא רק תגבורת החיים ותעצומתם... מתעלים הם הכהנים בקדושיםם מהקשחה שקרית זו, שאי אפשר להמלט ממנה כל זמן שהמשל הכובי כל כך שולט בעולם... לנפש לא יטמא בעמו".

נאמר בפסוק: "קדושים יהיי לאללהם ולא יחללו שם אללהם..."

כתב הרמב"ן: "הקדושה היא הפרישות... אמר שאפילו במותר לישראל, יהיו הכהנים פרושים, יבדלו מטומאת המתים ונשואי הנשים שאין הגנות להם בטהרה ובנקיות".

לפי הרמב"ן פסוק זה מתייחס לפסוקים שלפניו ולפסוק שאחריו. כלומר הכהנים קדושים וכך עליהם להיות נבדלים ולהיזהר מליהיטמא למות או לשאת נשים שנאסרו עליהם.

מוסיף ונאמר שהכהנים צריכים להיות קדושים ומובדים גם בתנהגותם, וכדברי הנצי"ב:

"קדושה הוא פרישות מאנשי שם ה', בכל עניין שמתقدس שם שמי על ידי זה שנוהגים כך, היינו מצויינים במידות טובות

ובצניעות וברומה, לאפוקי שלא יהיו מובדים מאנשים בבר שאיין
בזה קידוש שם שמים, ואין זה אלא נאווה והתרברבות".

נאמר בפסוק ז: "אֲשֶׁר זֹהַ וְתַלְלָה לֹא יִקְחוּ..."

"אֲשֶׁר זֹהַ" המוזכרת בפסוק זה איננה במובן הרגיל של איש
המפקירה עצמה לזנות, אלא איש שנבעלה לאיש האסור לה, כגון
אחיה (או שאר קרוביים האמורים בפרשת עריות), כambilאר בראשי.
"וְתַלְלָה" היא איש שנולדה מאם שהיתה אסורה לכהן ובכל זאת
התחתנה אותו, כמו בת שנולדה מכחן וגרושה.
נשים אלו אסורות לכהנים מפני שאין ראותיהם, וכדברי בעל
ספר החינוך (מצווה רטו): "לפי שהכהנים נבחרו לעבודת ה' תמיד,
ראווי ומהוויב להיוותם קדושים ונקיים יותר מכל שאר העם בכל ענייניהם".

"וְאֲשֶׁר גָּרוּשָׁה מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ בַּי קָדְשָׁה הוּא לְאֱלֹהִי"

כאשר בעל מוצא באשתו חטא הוא מצווה לגרשה, כפי שנאמר
בחומש דברים (כד, א): "כִּי יִקְחֶת אִישׁ אֲשֶׁר וּבְعָלָה וְהִיא אָם לֹא תִמְצָא
מו בְּעִינֵינוֹ בַּי מִצָּא בָּה עֲרוֹת דָּבָר וְכַתֵּב לְה סְפִיר בְּרִיתָת וְנִתְנוּ בִּזְהָה וְשִׁלְחוּ
מִבֵּיתוֹ". על פי זה נסביר את פסוקינו שנאסר לכהן לקחת אשה גרושה
שנמצא בה פסול כי הוא קדוש, וכך גם דברי האברבנאל: "ובכן אשה
גרושה מאהה כי מצא בה עדות דבר... ולא נרשא [הבעל] מפני מהיתותו
ורוע לבו, אלא כי מצא בה עדות דבר" (ומעניין זה גם ברלב"ג).
נוסיף ונאמר שגם במקרים אחרים של גירושין, שאינם נובעים
מסיבה זו, אסורה הגרושה לכהן אך זה חוק שאינו מבינים עמוק
הǵזירה.

**נאמר בפסוק ח: "וְקָדְשָׁתָה בַּי אֶת לְתַם אֱלֹהִיךְ הוּא מִקְרֵב קָדֵשׁ יְהִי
לְךָ..."**

בפסוק זה אנו למדים שישראל מצוים לקדש את הכהנים, וכדברי
הרמב"ם בספר המצוות (מצווה לב):

"שצינו לכבד ורע אהרן, לפארם ולנשאם וشنשיהם מדרגתם מדרגה קודמת וראשונה, ואפילו ימינו [יסרבו שנקדימים] לא נשמע להם, זה בולו הנדרה לא-ל יתרלה אחרי שהוא ללחם ובחרם לעובודתו ולהקריב קרבנותיו".

ובספר החינוך (מצווה רسط) כתוב: "מצוות קידוש ורע אהרן... לחדש ולהכנים לקרבן וזה עיקר העשה, וכן להקדיםם לכל דבר שבקדושה". על האופן בו ישקיימים מצווה זו אמרו חכמיינו ז"ל **במסכת גיטין** (דף נט עמוד ב): "וקדשתו" - לכל דבר שבקדושה, לפתחו ראשון (רש"י: בכל דבר כבוד, בין בתורה, בין בישיבה הוא ידבר בראש), ולברך ראשון (בסעודה), וליטול מנה יפה ראשון".

הלימוד על ערכם של הכהנים ודיניהם המיוחדים מחייב אותנו לתת כבוד לה' שקידש אותם לעובודתו, וכדברי בעל ספר החינוך (שם): "לפי שידוע כי מכבוד האדון לכבד משרתו, ובכל עת בבדנו הכהנים, נוכור ונקבע במחשבתנו כבודו ברוך הוא ונדלו".

מלבד זאת, אישיותו של הכהן משפיעה על כל ישראל החיים של תורה וקדושה, וכדברי מרן הראייה קוק (עינו אליה שבת א, עמוד 65): "שהבחן הכללי שבעם ה' הובן להורות חוקי ה' ומשפטיו, להראות בפועל תוכן של חיים קדושים וטהורים למען תהיה למופת לעם כלו".

נאמר בפסוק ט: "זבת איש פהן כי תחל ליזנות..."

המילה "**תחל**" מתרפרשת בשני אופנים: לפי אונקלוס פירושה תחיל, ולפי רש"י פירושה תחלל.
חכמיינו ז"ל (סנהדרין דף עמוד ב) מפרשים שהפסוק מדבר על בת כהן שהיא אروسה או נשואה, ולא על בת כהן רווקה.

"את אביה היא מחללת באש תשך"

בת כהן נשואה שמזונה, עושה מעשה חמור יותר מבת ישראל נשואה שמזונה, שכן בת כהן שנכשלת ומזונה מחללת ומבהזה את אביה, שהוא איש קדוש ומשרת ה', ולכן היא חייבת מיתה בשריפה.

נשׁוב ונצין כי מיתת שריפה אין פירושא שריפה בתוכך מדורה, אלא החדרת עופרת רותחת לפה באופנו שתגיע לקרביים. חכמיינו ז"ל לימודנו כי גם בשעה שאדם נידונו למיתה יש להיזהר ולדואג שמיימתו תהיה מהירה ומכובדת עם כמה שפחות ייסורין, כפי שהסבירנו בפרשת קדושים.

בפרשה זו נפגיש את הילדים עם מעלהם הגדולה של הכהנים משורת ה', הנחשבים לנכבדים בעם ומקודשים בקדושתו של ה', נבדלים מהמהות ומהחק מהנשנים, שקדושים בתורה ומצוינים במידות טובות. מתוך לימוד זה נשמייע את המצווה לקדשם ולכבודם וללכת בדרכיהם הטובים.

קדושת כהן גדול (פסוקים י-טו)

לאחר שהتورה הפגישה אותנו עם מעלה הכהנים וקדושתם, ומתוך כך עם הציורים המיוחדים עליהם, להשמר מטומאת מות ונישואין שאינס ראויים, מפגישה אותנו התורה עם מעלהו המיוחדת של הכהן הגדל ותפקידו המייחד, ומתוך כך עם ציוויים נוספים בענייני זהירות מטומאת מות ונישואין החלים עליו.

נאמר בפסוק י: **"זַהֲפֵן הַגָּדוֹל מְאַחִיו אָשֶׁר יַצַּק עַל רָאשׁוֹ שְׁמָנוֹ הַמְּשֻׁחָה..."**

בפסוק זה אנו פוגשים שני דברים המייחדים את הכהן הגדל משאר הכהנים:

- א. דין מיוחד יש בכהן גדול, שיוצקים על ראשו משמו המשחה לפני שהוא נכנס לתפקידו.
- ב. כהן גדול לובש שמונה בגדים בעוד שאר הכהנים לובשים רק ארבעה בגדים.

נאמר לילדים שהכהן הגדל היה גדול מכל אחיו הכהנים בחכמתה ובתורה, וחכמיינו למדו זאת מהamilim בפסוקנו: "הִגְדוֹל מֵאֲחָיו", וכן אמרו במסכת יומא (דף יח עמוד א): "והבון הנדל מאהיו – שהוא גדול מאהיו בבח, בניו, בחכמה ובעו"ש" (מהגמרא שם עולה שמדובר בחכמתה התורה, שהרי הגمرا שואלת על המשנה: "או שמא לא למדת" – מי מוקמינן כי האי גונא וכי מעמידים כהן מזה שלא למד תורה?), ומתרצת: "לא קשיא, באן במקדש ראשון באן במקדש שני". וכותב שם רשי: "במקדש ראשון – לא העמידו אלא על פי התורה, בהנים מהונין" מתברר שהכהן שהتورה מתוכנות אליו הוא הגדל מאהיו בחכמתה התורה) נוכל להוסיף את ביטויו של הנצ"ב, המציין את יראת ה' של הכהן הגדל, וכך כתוב (פסוק יב): "שהוא דבק לשבינה".

לאור זאת נתאר בפניו הילדים את דמותו המיחודה של הכהן הגדל כגדל בתורה, בחכמה, ביראת ה' ובמידות טובות. נזכיר לילדים את מעלותו הייחודיות של אהרן הכהן, ראש וראשון לכל הכהנים הגדולים לדורותיהם. נדבר על ענותנותו הגדולה וolibו הטהור ונספר על שמחתו הרבה בשעה שפגש את משה על אף שידע שיחליפו בהנחת ישראל. נזכיר שאחרון הכהן נשא את שמות בני ישראל על ליבו, התפלל עליהם, כיפר עליהם, השכין שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו, ושפט את ישראל. נחתום בתיאור כיצד הזדרז לקיים את כלמצוות ה' בעבודתו במשכן וכיצד קיבל את הדין באהבה בשעה שמתו בניו.

"וַיָּמֻלָּא אֶת יָדוֹ לְלִבָּשׂ אֶת הַבְּגָדִים..."

מילוי ידיים פירושו התמונות לתפקיד (רש"י שמות כט, כט). נסביר שעל ידי משיחת שמן המשחה על ראשו מתמנה הכהן הגדל לתפקיד ויכול ללבוש את הבגדים המיוחדים לכahn הגדל.

"אֶת רָאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם"

פריעת ראש פירושה גידול שיער, ופרימת בגדים פירושה קריית הבגדים.

ניתן לפרש את הפסוק בשני אופנים:

א. האיסור על הכהן הגדול לנצל את שערו ולפרום את בגדיו הוא דוקא בשעה שמית לו מות שעשויה זאת מותך צער ואבלות על מותו, וכך כתוב הרמב"ז: "את ראשו לא יפרע וננו..." יועל כל נפשות מות' - [אי פרייעת הראש] נמשך לפניו [להמשך, לפסוק הבא] עם נפשות מות, יאמר שלא יפרע ולא יפרום על כל נפשות מות, ולא יבוא עלייו (לאוהלו)".

ב. כהן גדול אסור לנצל שערותיו ולקروع בגדיו גם שלא בשעת אבלות, כיון שהוא נמצא כל העת במקדש ואין זה מכובד לשרת לפני ה' בראש פרוע ובגדים פרומים, וכך כתוב הרמב"ס (הלכות בית מקדש פרק א הלכה ה): "...בכהן גדול אמור לנצל פרע ולקروع בגדיו לעולם, שהרי תמיד הוא במקדש, ולכן נאמר בו: 'את ראשו לא יפרע ואת בגדיו לא יפרום'".

הרמב"ס לומד זאת מכך שאיסור פרייעת ראש מופיע פעמיים. הדבר מבואר על ידי הרמב"ס בספר המצוות (מצווה קסגו), וכך נאמר שם:

"...ואמנם נכפלה [הזהירה על פרייעת ראש] כדי שלא תחשוב שאמרו לאלווד ולאיתמר דראשם אל תפרעי אומנם הוא בעבור המת לבך, אבל אם עשה זה שלא על דבר אבלות מותר, ולכן באה [נזכרה] בכהן גדול [ازזהרת פרייעת ראש] שוה בעבור העבודה [במושכו]."

נאמר בפסוק יא: "יעל כל נפשות מות לא יבא..."

אסור לכاهן גדול להיכנס לבית או לאוהל שנמצא בו מות, גם אם מדובר בקרוב משפחתו שנפטר, כאמור בראש"ג.

"לאביו ולאמו לא יטמא"

אף אם מתו אביו או אמו אסור לכאהן גדול להיטמא.
סביר שהתורה מדברת על אביו ואמו באופן מיוחד, מאחר והיינו עלולים לחשוב שימושם כבודם יהיה מותר לכאהן הגדול להיטמא להם,

וכדברי האבן עזרא: "וַיְטַעַם לְאָבִיו וּלְאָמוֹר, שֶׁהָיָה מִצְוָה עֲלֵיכֶם לְכַבְּדָם, בְּחִיָּם וּבָמוֹתָם".

מובן שהכהנו הנadol מצטער צער על מוות הוריו, אך אף על פי כן הוא נדרש להתגבר על כאבו למען כבוד ה' וכפרתו על כל ישראל. מכאן אנו למדים על מעילתו המיחודת של הכהן הנдол, שמתוקף תפקידו הרם הוא נדרש להיות קודש לעבודת ה' ולא להסיח דעתו מעתודת אביו לצורך אבלות על הוריו, וכדברי בעל ספר החינוך (מצווה תרחה):

לפי שהקדושים שולחן נבוה הם ואין ראוי למי שהוא דואג ובוأد מאד בלבבו לקרב את [אל] שולחן המלך, על דרך משל בעניין שבתוכו: כי אין לבוא אל המלך לבכוש שק... ועוד טעם אחד בחיות האדם צער ודואג וחרד ביום מות קרובו, אין דעתו ובונתו מושבת עליו כלל.

והנצי"ב (בפסוק יב) כתוב: "וְאֵין הָעָצֵב רָאוּי לְאַכְּלָל עַל שְׁולֵחַן הַמֶּלֶךְ, אֲבָל כְּהֵן גָּדוֹל שֶׁהָוָא דָבַק לְשִׁבְנָה רָאוּי לְהִיּוֹת פְּנֵיו וְלִבּוֹ צָהָלִים, אֲפִילוּ בְּאֲנִינוֹת [כְּשִׁמְתוֹן לִפְנֵי, טְרֵם שְׁנַקְּבָּרָן]."

נאמר בפסוק יב: "וְאֵין הַמִּקְדֵּשׁ לֹא יִצְאָ..."

איסור זה מבואר בשלושה אופנים:

א. לפי האבן עזרא אסור לכהן גדול לצאת ממקום המקדש אלא לדבר מצוה, וזו לשונו: "גֵּם יִתְכַּן שֶׁלֹּא יֵצֵא מִן הַמִּקְדֵּשׁ בַּיּוֹם מִצְוָה". והרמב"ס כתב בהלכות המקדש (פרק ה הלכה ז): "ובבבון ותפארתו [של הכהן הנдол] שיהיה יושב במקדש כל היום, ולא יצא אלא לביתו בלבד בלילה, או שעיה או שעיתים ביום".

ב. פסוק זה מօסב על הפסוק הקודם, ומלמדנו שאסור לכהן גדול לצאת ממקום המקדש כדי ללוות את המת, וכדברי רש"י: "אינו הולך אחד המיטה".

ג. כהן גדול שמת אחד מקרוביו, אף שנחשהב כאונן יכול הוא להמשיך

בעבודתו, וכדברי רשי בפירושו השני: "ובן ממשעו: אף אם מתו אביו ואמו איןנו צריך לצאת מן המקדש אלא עבד עבודה".
(כבדי הרמב"ם לעיל, שכחן גדול נמצא כל היום במקדש).

"זלא יחליל את מקדש אלקייו..."

יעיבת עבודות המקדש באמצע היום כדי לטפל במת, יש בה משום חילול קדושת המקדש.

"בי גזר שמן משחת אלקיו עליי..."

"גזר" הוא כתר מבואר באונקלוס. משיחתו של הכהן הגדול בשmeno המשחה מכתירה אותו לכהן כמשרת לפניו ה' וכראש לכל הכהנים.

"אני ה'"

כתב בספר צורו המור: "אני ה' שבחרתי בו". נשאל הרי בית דין של הכהנים בוחרים בו? נענה שה' הוא נתן לכהן הגדול את החכמה, והקשרנות המיחודים, וכן הוא נתן בלב הכהנים לבחור בו לתקpid.

נאמר בפסוק יג: "זהו אשה בבתוליה יקח"

כהן גדול מצווה לשאת אישה בתולה (שלא נשאה מעולם), لكن אסור לו להתחתן עם אלמנה. דין זה מיוחד דווקא לכהן גדול שבגלל מעלהו ראוי שתהיה לו אישה המיחודת לו, אולם לשאר הכהנים מותר להתחתן עם אלמנה.

ורו סייף הנצי"ב: "לשון 'אשה' ממשמעו נדירה בדעת, משבלת ביראת ה'". לאור דבריו נציין שכחן גדול מצווה לחתת אישה המתאימה לו בחכמה, ביראת שמים ובמידות טובות.

נאמר בפסוק טו: "זלא יחליל זרע בעמייו..."

כהן גדול שנכשל ונשא אחת מהנשים הפסולות (כגון גרושה), נולד לו בן מאותה אישה, הריהו מחולל מן הכהונה ואסור לו לעבוד במקדש.

נשאל: כיצד יעלה על הדעת שהכהן הגדל יכשל בדבר? נשיב, שהتورה מדברת לכל הדורות, ובאמת היו דורות בהם פהנו כהנים גדולים שאינם ראויים, כפי שקרה בבית שני.

בפסוקים אלו נפגש את הילדיים עם דמותו המופלאה של הכהן הגדל. הכהן המובהך מכל הכהנים בחכמה, בתורה, בצדקות ובמידות טובות, נמצא במקדש כל היום ודבק בה' ומשרתנו, והוא הרוח החיה של כל העובדה במקדש הוראת כל ישראל והדרכת הכהנים. כהן גדול הוא שליח העם כולו להתפלל בעדו ולכפר עליו, אדם המתעללה מעל כל חולשות העולם זהה ואף מן המות, והוא האיש שה' בחרו וקדשו מכל ישראל.

דין כהן בעל מום (פסוקים טז-כד)

בפסוקים אלו אנו למדים על דין כהן בעל מום, שאינו רשאי לעבוד בעבודת המקדש אך רשאי לאכול מהקדושים. ללימודנו זה נקדים הקדמה קצרה.

בכל עס נהוג לתת כבוד לממלכים ולמנהיגים, דבר הבא לידי ביטוי בבניין ארמונות מפוארים, משרדים וחיל משמר של אנשים בריאים ושלמים הלבושים במייטב הבגדים. כל אדם מבין שבחיל משמר של המלכה הבריטית לא ישרטו פשחים ועוריהם, שאין זה מכובד. החברה אינה רואה פגס בהדר החיצוני, אלא היא מבינה שהכבוד החיצוני הוא דרך לביטוי מעשי של הכבוד הלאומי. אומנם מצד ה' יתברך, "ה' יראה ללבב" וזה אהוב את הנדכים ואת האומללים, אבל התורה ניתנה לנו - בני אדם ועל פי ההבנה והמושגים שלנו, ישנה חשיבות בכל סדרי החיים גם לצורותם החיצונית של הדברים ולא רק לפנימיות "כי האדם יראה לעיניים", ומצד ההופעה החיצונית בעלי מום אינם מתאימים לתפקיד ייצוגי.

אם כך הוא אצל מלך בשר ודם, קל וחומר שאצל מלך מלכי המלכים, במשכנו, מקום השראת שכינתו, ראוי שישרתו אנשים בריאות ושלמים. עם זאת תורתנו הקדושה מקפידה על כבודם של כל האנשים, בודאי גם בעלי המומיים, מצווה לכבדם, ולא לביביהם. חס זה אנו מצווים לנחות כלפי כל אדם באשר הוא, אף אם הוא דל, עני או בעל מום, כפי שהוא מצאים במצוים שונים בתורה, כמו איסור קילת חרש, מצוות אהבת את הגר, איסור לצער אלמנה ועוד. כך גם כלפי כהנים בעלי מומיים, בעבודת הקדש הם אינם רשאים לעובוד, מפני כבוד ה' ושמירת מקום המקדש, אך הם רשאים לאכול מן הקדש, שכן הם נחשבים כהנים בחיריה'. אחרי פתיחה זו נעבר ללימוד את הפסוקים.

נאמר בפסוק יז: "דָבָר אֶל אֲהָרֹן לֵאמֹר אִישׁ מַזְרָעָה לְדָרֹתָם אֲשֶׁר יְהִי
בּוּ מֹמֵד לֹא יִקְרַב לְהַקְרִיב לִפְנֵים אֱלֹקיי"

נשאל: מה פירוש המילים "לִפְנֵים אֱלֹקיי", וכי מקרים לחים על המזבח? נשיב על פי רשי' שכתב: "מאכל אלקווי... כל סעודה קרויה לחם", ובביאורו של שפתוי חכמיים: "בכל הקרבנות שמקרבים על המזבח מירדי [מדובר]". נסביר שכונות הכתוב במילים "לחם אלקווי" הוא כל הקרב על המזבח במצווי ה', והפסוק מלמדנו שכחן בעל מום אינו כשר להקריב. להבנת המושג "לחם אלקווי" נוכל להביא גם את דברי רבבי יהודה הלוי בספריו הכוורי: 'לאשי' מישר כל קשת. הוא אומר כי הקרבן ההוא והלחם וריח הניחוח אשר הם מיויחסים אליו, אמנים הם לאשי, רצונו לומר האש הנפעלה לדבריו יתברך, אשר מאכלה הקרבנות, ואחר בן יאכלו הכהנים שאר חלקה'.

נאמר בפסוק יח: "כִּי כָל אִישׁ אֲשֶׁר בּוּ מֹמֵד לֹא יִקְרַב..."

כתב רשי': "איןנו דין [איןנו ראוי] שיקרב".
בעל עקדת יצחק הרחיב רעיון זה: "כִּי אֵין ראוי להיות בוישבים ראשונה לפניו, לא עייף ולא בושל ולא בלתי טהור... (שלא יתכן שבבעלי מומיים יוכל לראות לפניו בעבודתו, כמו שנמנע מהם) מהתיזכט במקום גדרולים, כל שכן לפני אדון האדונים ואלקי האלים".

ולשון האברבנאל: "זהו גנאי מפורסם אפילו לבשר ודם".
לאור זאת נסביר שעבודת המקדש נעשית לפני מלך מלכי המלכים,
ואין זה מדרך הכבד שבuali מומיים יהיה בין העומדים לפני ה', וכדרך
כל מלכי ארץ שאין משרתים אותם בעלי מום.

לאחר הסבר זה נציג כי במצבה זו חבוים סודות נעלמים, ובדברי
בעל ספר החינוך שכותב: "ומלבך זה אפשר שיש בשלמות צורתו רמו
לענינים...".

"איש עור או פִּיסֵּחַ או ְחָרֶם או שְׁרוּעַ"

"פִּיסֵּחַ" הוא אדם חסר רגלי.

"חָרֶם" הוא אדם שחוטמו שקווע ואינו לו אף אלא נחיריים בלבד.

"שְׁרוּעַ" הוא אדם שאחד מאבריו גדול מחברו.

נאמר בפסוק כ: "או גָּבֵן או דָק או תְּבֵלָל בְּעִינֵנוּ..."

"גָּבֵן" - הוא אדם שעוררות גבות עיניו ארוכות.

"דָק" - הוא אדם שקרום דק מכסה את עינו.

"תְּבֵלָל בְּעִינֵנוּ" - הוא אדם שמתעורר בעורقه עינו כעין חוט לבן.

"או גָּרְבָּב או יְלֻפְתָּה..."

"גרב" ו"ילפת" הם מינוי שחין, ככלומר מחלות עור בהן מופיעים פצעים
מוגלתיים במקומות שונים בגוף.

"או מְרוֹזָח אֲשָׁךְ"

בעל אשכים מעוכבים (רש"י) או נפוחים (תרגומים יוונთ).

נאמר בפסוק כא: "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מֹום... לֹא יָגַשׁ לְהִקְרִיב אֶת אֶשְׁיָה
מֹום בָּזֶה".

נסב את תשומת ליבם של הילדים לכפיות שבפסוקים ונשאל: הלו
זהה זו כבר נאמרה בפסוק י"ז?

נסביר שפסוק זה מלמדנו שגם אם יש לכהן מום עבר, ככלומר מום

זמני שעתייד לעבור, אסור לו להקריב כל עוד לא החלים ממומו, וכדברי רשי": "בָּעוֹד מוּמוּ בּוּ - פְּסֻולֶּה, הָא אִם עַבְרֵ מוּמוּ - בְּשָׁרֶה".

נאמר בפסוק כב: "לְחַם אֱלֹקְיוֹ מִקְדְּשֵׁי הַקְדְּשִׁים וּמִן הַקְדְּשִׁים יִאֲכֵלֶל" על אף איסור העבודה שמלוטל על כהנים בעלי מומים, זכאים הם להיות שותפים באכילת הקרבות כmo שאר הכהנים.

נאמר בפסוק כג: "אַךְ אֶל הַפְּרָכְתָּה לֹא יִבְאָ...".

כתב רשי": "להזות שבע הוצאות של הפרוכת", כגוון כהן גדול ביום הכיפורים או בחטא פנימית, ככלומר שאפיפלו הכהן הגדול איןו רשאי לעבוד אם בעל מום הוא וכלשונו האבו עזרא: "להיותו כהן גדול, גם אל המוחך לא יקרב".

נאמר בפסוק כד: "זִידְבָּר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" פסוק זה מסיים את פרקנו, ובא ללמדנו שימושו של משה לימוד פרשה זו לאחרו, אחר כך לבניו ולבסוף לכל בית ישראל. על פי סדר זה נהג משה רבנו בלימוד כל פרשיות התורה, כמבואר בנטיב": "ונראה עוד דמכאן למדיו [במסכת עירובין דף נד עמוד ב] דמשה לימוד תחילת לאהרן, ואחר כך לבניו, ואחר כך לכל ישראל".

כלומר, דברי הנגמר במסכת עירובין על דרך העברת התורה לישראל על ידי משה - ראשית לימוד משה את אהרן, אחר כך נכנסו בניו של אהרן, אחר כך הזקנים ואחריהם כל העם - נלמידים מפסוקנו. סדר לימוד זה מלמד על הכבוד בו נהג משה לפני אהרן ובניו, ועל מסירותו הנדולה ללמד תורה לכל בית ישראל.

נסכם ונדגיש את העולה מפרקנו: עבודת הקודש במשכן דורשת זהירות יתרה מפני שהמשכן הוא ביתו של מלך מלכי המלכים ובו הוא משרה שכינתו.

המסרים העולים מפרק כא

קדושת הכהנים

1. **מעלת הכהן** - א. הכהן הוא קדוש.
ב. הכהן נחשב אדון ונכבד בעמו.
ג. הכהן עובד את ה' ומקריב את לחמו.
ד. הכהן מצוין במידות טובות ובצניעות.
ה. אסור לכהן להיטמא למתים.
ו. הכהן פרוש מנשים שאינן ראויות לו.
ז. בת כהן נשואה שזינתה עונשה חמורה יותר מבת ישראל.
2. **כבודו של הכהן** - מצוות עשה להקדים את הכהן בכל דבר שבקדושה.
3. **השפעת הכהנים על ישראל** -
 - א. כיבוד הכהנים מביא לנינת כבוד לה'.
 - ב. קדושת הכהנים מביאה את העם להיות חי קדושה וטהרה.

קדושת כהן גדול -

- א. נמשח בשמן המשחה הנחשב לו ככתר.
- ב. לובש שמונה בגדים ולא רק ארבעה.
- ג. גדול בחכמה, בתורה, במידות ובשאר מעלות, יותר מאשר הכהנים.
- ד. לא נתמא למתים ואפילו בקרביהם ביוטר.
- ה. נמצא במקדש ועסק בעבודת ה'.
- ו. בחירותו על ידי ה'.
- ז. נושא אישת המוחדת לו בלבד ואסור אפילו באלמנה.
- ח. אשתו צריכה להיות גדולה בדעת וביראת ה'.

דין כהן בעל מום

1. המשכן נחשב לארכונו של מלך - לא משרתים בו בעלי מום כפי שהוא בארכוניות מלכיות.
2. כבוד הכהנים והעובדות - עבודה כהנים בעלי מום עלולה לגרום לחס של בזיזון למשכן.
3. כהנים בעלי מום אהובים לפני ה' - התורה מצויה להשווות אותם באכילת קדשים יחד עם שאר הכהנים.
4. מעלה אהרן ובניו - בהם פתח משה כשלימד את העם תורה.
5. מסירותו של משה במסירת תורה - משה חוזר על התורהשוב עבורי אהרן, עבורי בני אהרן, עבורי הזקנים ועבורי כל ישראל.

פרק כב

בפרקנו חמשה נושאים עיקריים:

1. כהן טמא אסור באכילת קדשים
2. איסור אכילת תרומה לזרים
3. איסור הקربת בהמות בעלות מום
4. איסורים נוספים הנוגעים לקרבנות
5. מצות קידוש השם וחילולו

כהן טמא אסור באכילת קדשים (פסוקים א-ט)

נאמר בפסוק א: "זִדְבָּר־הָאֱלֹהִים־מֵשֶׁה לְאֹמֵר"

פסוק זה חוזר פעמיים רבות בתורה. מידיו פעם במהלך הלימוד נזכר עם הילדים על מעלו המיחודה של משה רבנו שזכה להיות השליח האלקרי להעברת התורה לבני ישראל בכלל ולכהנים בפרט.

נאמר בפסוק ב: "דִּבֶּר־הָאֱלֹהִים־אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְדְּשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל..."

כתב רש"י: "אין 'ניראה' אלא פרישה... יפרשו מן המקדשים ביום טומאתן".
כלומר ה' מזהיר את הכהנים שבעת טמאים ימנעו מאכילת
בשר קרבן.

ນצין שבפרשת צו (ויקרא ז, כא) נאמר איסור אכילת קדשים
ליישראל בטומאותם, לגבי קרבן שלמים התורה חוזרת על איסור זה
מןפni שהיה מקום לחשוב שמותר לכהן לאכול קדשים בטומאה כיון

שהם לחמו, כפי שמצוור לכהן בעל מום לאכול קודשים, וכדברי האברבנאל: "כִּי מִפְנֵי שָׁאַמֵּר לְכֹהֵן בַּעַל מוֹם שֶׁמְنָן הַקְדְּשִׁים יָאֵל", הוצרך **לבדар שיזיה וה בתנאי שיזיה טהור**".

"וְלَا יְחַלֵּל אֶת שְׁם קָדְשֵׁי אֲשֶׁר هֵם מִקְדְּשִׁים לֵ..."

כשמקדושים בהמה לקרבו מזכירים את שם ה' ואומרים: "הרוי זו קרבנו לה", لكن האוכל קרבן בטומאה הריהו מחלל את השם, כמובן **בנצי"ב**.

נאמר **בפסוק ג**: **"אָמַר אֱלֹהִים לְדָרְתֵיכֶם בְּלֹא אֲשֶׁר יִקְרַב מִכֶּל וְרַעַם אֶל הַקָּדְשִׁים... וְגַךְתָּה הַנֶּפֶש הַהְוָא..."**

רש"י מסביר שימוש המילים **"אֲשֶׁר יִקְרַב"** – אשר יאכל מן הקדשים,قولمر מי שאוכל קדשים בטומאה נענש בכרת, אולם אם רק נגע בקדשים עבר על איסור (ראה מכות דף יד עמוד ב), אבל אין עונשו כרת.

חומרת עונשו של כהן האוכל קדשים בטומאה מלמדת עד כמה גדולה קדושת הקרבנות.

בפסקים ד-ה מזכירה התורה שישה סוגי של טומאה: צרווע, זב, הנוגע באדם או בחפץ שנגע במת, אדם שיצאה ממנו שכבת זרע, הנוגע בשרכ מות או שנגע באדם שמטמא במגעו.

נאמר **בפסוק ד**: **"אִישׁ אֲשֶׁר מִזְרָע אָהָרֶן וְהָוָא צְרוּעׁ אֹזׁ וּבְקָדְשִׁים לֹא יָאֵל עַד אֲשֶׁר יִטְהָר..."**

ישנן מדרגות שונות של טומאה ולכל טומאה ישנים סדרי טהרה המתאים לה, ורק בתום סדרי הטהרה מוטר הנטהר באכילת קדשים. למשל: זב שראאה זיבת שלוש פעמיים סופר שבעה נקיים וביום השמיני מביא קרבנות ורק אחר כך יכול לאכול קדשים. לעומת זאת בעל קרי, כדי להיטהר עליו לטבול במקווה וכבר באותו ערב מותר לו לאכול קדשים.

נאמר בפסוקים ו-ז: *"עַפְשָׁת אֲשֶׁר תִּגְעַבְּ בֹּ... וְלֹא יָאכֵל מִן הַקְדְּשִׁים... וּבְאַחֲרֵשׁ וְטָהָר..."*

כהן שנוגע באחד משמות השרצים המטמאים במותם (החולד, העכבר, הצב, האנקה, הכת, הלטאה, החומט והתנשמת) או שנגע באדם שטמא בטומאות טמא מת - הריוו נטמא בדרגת ראשון לטומאה. כל עוד הוא טמא אסור לו לאכול מן הקדושים.

חכמיינו ז"ל לומדים מהמיללים "אִישׁ מִזְרָע אַהֲרֹן" שמדובר כאן על קדושים שנאכלים לכל 'זרע אהרן' - בין אנשים בין נשים, ככלומר הקדושים שעלייהם מדובר כאן בפסוק הפס: טרומה, חלה וביכורים. הדין הנלמד כאן בפסוק הוא, שטמא שטבל מותר לו לאוכלם בשקיעת החמה של היום לאחרו לטומאותו ("הערב שמש") גם אם הוא עדין מחייב להקריב קרבנות כפרה ("מחוסר כפרה") כדי להשלים את טהרתו ועדין לא הקריבם (דין זה שונה בקדשי מזבח, שכן בהם הדבר תלוי בסוג הטומאה - ישנים טמאים שאסורים לאכול בקדושים עד שיביאו את קרבנותיהם, כגון זב זובה וילדה).

מפסוקים אלה אנו למדים על מעלת התרומה שנתקראת קדושים, אף על פי שאיננה קربה על גבי המזבח.

נאמר בפסוק ט: *"וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמָרַתִּי..."*

סביר שהכהנים מצוים להישמר מאכילת טרומה כshawf טמא כאמור.

"וְלֹא יִשְׂאוּ עַלְיוֹ חֶטָּא וּמִתָּוֹ בֹּו בַּיְתְּלִלְחוֹ אַנְיָה מַקְדְּשָׁם"

כהן טמא שאוכל טרומה מתחייב מיתה בידי שמים, כמובן ברישיון.

איסור אכילת תרומה לזרים (פסוקים י-טז)

ראשית נפתח ונאמר, שעל אף מעלהה של התרומה היא מותרת באכילה לכהנים, שה' נתנה להם לאוכלה בקדושה.

נאמר בפסוק י: "זֶכְלָה זֶר לֹא יַאֲכֵל קָדְשׁוֹ תֹּשֶׁב פְּהֵן וְשִׁבֵּיד..."

כתב רשי: "ואיהו תושב? זה [עבד] נרצה שהוא קני לו עד היובל, ואיהו שביר? זה [עבד] קניין שני שיוצאו בשש, בא הכתוב ולמדך כאן שאין גופו קני לו לאדוןיו לאבול בתרומתו".
כלומר אין מדובר כאן בתושב או שכיר שהם כהנים, אלא בשני סוגים: יש ישראל שהוא 'תושב פהן', כלומר ישראל עבד שלא היה חף להשתחרר במלאת שש שנים לעובdotו ורכזו את אוזנו במרצע - עבד זה קני לאדוןיו עד שנת היובל. ויש ישראל שהוא 'שכיר כהן', כלומר עבד שקנו לאדוןו ועתיד לצאת בשנה הששית ככל העבדים.
בפסוק זה מחדשת התורה שעבד עברי של כהן לא יכול לאכול תרומה مثل הכהן, בין אם הוא 'שכיר' ובין אם הוא 'תושב'.

נאמר בפסוק יא: "זֶכְהָן בַּי יִקְנָה נְפָשָׁת קָנִין בְּסֶפֶן הוּא יַאֲכֵל בָּזֶה..."

בשונה מעבד עברי, כהן הקונה עבד בנענין הרוי שגם גופו קני לכהן, והוא יכול להאכיל אותו ואת ילדיו מון התרומה שקיבל. הדבר מלמד על יחס הכבוד והחיבה שצריך האדון להעניק לעבديו הכנעניים, וכפי שכתב הרמב"ס בסוף הלכות עבדים (פרק ט הלכה ח):

"מידת חסידות ודרבי החכמה שיותה האדם רחמן ורודף צדק ולא יכבר עולו עבדו ולא יציר לו, ויאכילהו וישקחו מכל מאכלו ומכל משתה... אבל ורעו של אברהם אבינו... רחמנים הם על הכל".

מפסוק זה למדו חכמים שאשת כהן נחשבת כקניין כספו ואוכלת בתרומה, כמוובא ברשי. כמוובן שיש הבדל מהותי בין הקשר הכנעני שבין הכהן לאשתו לזה שבינו ובין עבדי הכנעני, אשרו קניתה לו לענייה

ההתחייבות המקובלות בקשרי נישואין וכגו' שהבעל מחויב לפרנסת, לכבדה וכו') אך אין גופה קניי לו, ואילו עבד בנענוי, אף גופו קניי לבון.

נאמר בפסוק יב: **"זֹבֵת כָּהֵן בַּיּוֹתְהָ לְאִישׁ זֶרֶת הוּא בְּתֻרּוֹמַת קָדְשִׁים לֹא תִאכְלֶנּוּ"**

בת כהן שמתחרתנת עם איש ישראל דין כבעל, וכשם של בעל אסור לאכול תרומה אף לה אסור לאכול מפירות תרומה.

נאמר בפסוק יג: **"זֹבֵת כָּהֵן בַּיּוֹתְהָ אֲלֵמָנָה וְגַרְוָשָׁה זֶרֶת אֵין לְהָ... מְלֵחָם אָבִיהָ תִאכְלֶנּוּ..."**

בת כהן שנשאה לישראל והפסיקה לאכול תרומה, ונפטר בעל או גרשא: אם אין לה זרע מבולה חוזרת לבית אביה, למשפחה הכהונית, ומותרת באכילת תרומה. אולם אם יש לה זרע מבולה היהודית נחשבת גם היא כישראלית, ואסורה בתרומה.

"זֶבֶל זֶר לֹא יִאכְלֶנּוּ"

ممילימ אלו למדeo חכמים שדווקא זר אסור באכילת תרומה, אבל כהן אפילו בשעה שהוא אוננו (שמות מונח לפני) – מותר לו לאכול בתרומה, על אף שמצד הדין סתם אוננו אסור באכילת קדשים, מפני שהקדשים צריכים להיאכל בשמחה והאונן שרוי בצער.

נשאל: מדוע מותר לכהן לאכול תרומה בשעה שהוא אוננו, הרי התרומה צריכה להיאכל בשמחה?
ניסי שהתרומה היא לחמו של הכהן,溷ו התיריה לו התורה לאוכלה גם בשעת אנינותו. זאת בשונה מבשר הקרבנות שביהם הוא אסור.

נאמר בפסוק יד: **"וְאִישׁ בַּיּוֹתְהָ לְאִכל קָדְשׁוֹ בְּשָׂגָה וְיִסְף חַמְשִׁיתוֹ עַלְיוֹ..."**

ישראל שטעה ואכל תרומה בשוגג, עליו להחזיר לכהן פירות אחרים בשווי מה שאכל ולהוסיף על שווי זה עוד חמישית.

"וַיְגַתֵּן לְפָנָיו אֶת קָרְבָּן"

פירוט החולין שנוטנו היישראלי לכחן תמורה אלו שאכל, מתקדשים כתרומה.

ברם, האוכל תרומה בمزיד - משלם רק את הקرون ושווי פירוט התמורה שאכל) בלי כל תוספת, ואת חובו יכול לשלם בכף ולא דוקא בפיירות.

סביר לילדיים שאדם שאכל תרומה בשוגג נתנה לו התורה דרך להतכפר בכך שיוסיף עוד חמישית, ואילו האוכל בمزיד שעשה דבר חמוץ, לא יוכל להतכפר בתוספת ממון בלבד אלא צריך לעבור תהליך של תשובה. שכן חייב מיתה בידי שמים על עבירה חמורה זו.

נאמר בפסוק טו: "וְלֹא יְחַלֵּל אֶת קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל..."

תוספת החומש בו קנסת התורה את מי שהוגב באכילת קדשים מזרזת את ישראל לנ Hog בפיורותיהם המופרשים במשנה זהירות.

התורה מצווה את הכהנים להיזהר שלא להאכיל מן התמורה לישראל, כאמור ברש"ג.

nocel לומר שהتورה הזהירה את הכהנים, שמא מתוך טוב ליבם יבואו לכבד את אורחותם הישראלים גם ממאכליהם הקדושים.

נאמר בפסוק טז: "זֶה שְׁيָאו אֹתָם עָזָן אֲשֵׁמָה בְּאַכְלָם אֶת קָדְשֵׁיהם..."

ישראל האוכל מן הקדשים שהקדיש, מטיל על עצמו עזון חמוץ.

בלימוד פסוקים אלה נדבר על מעלת הכהנים שמאכלם קדוש ומיחזק להם ולבני ביתם. אכילת התמורה בקדושה ובשמחה מרוממת את הכהנים, ונתינת התמורה לכהן מרוממת את איש ישראל הנותנה לכהן.

איסור הקרבת בהמות בעלות מום (פסוקים יז-כח)

הتورה מקדישה לאיסור הקרבת בהמות בעלות מום פסוקים רבים יחסית, וחוזרת על האיסור מספר פעמים. בכך אנו למדים על הזיהירות וההקפדה שנדרשות ממביא הקרבן בשעה שהוא מבקש להעלות קרבנו לפני ה'.

המקריב קרבן תמים מקיים בכך מצוות עשה, כאמור **ברמב"ס הלכות איסורי מזבח** (פרק א הלכה א): "מצוות עשה להיות כל הקרבות תמים ומובחרין, שנאמר: 'תמים יהוה לרצון' - זו מצווה עשה". ובפסוק י"ט כתוב רשי: "לרצונכם - הביאו דבר הראו לרצון אתכם לפני, شيئا لكم לרצון".

רק כשהקרבן הוא תמים ושלם הוא ראוי ומכובד ומתתקבל ברצון, אולם קרבן בעל מום - בזוי הוא לפני ה' ואינו מתתקבל ברצון, וכדברי הנביא **מלאכי** (מלאכי א, ו-ח): "בָּן יִכְבֹּד אָב וַעֲבָד אָדָם וְאָמֵן אָב אָנָּי אֵיתָה בְּבָזָדִי... מְגִישִׁים עַל מִזְבְּחִי לְחַם מְגַלָּל... וְכִי תָגַשׂ עֹיר לִזְבֹּחַ אֵין רַע [!] וְכִי תָגַשׂ פֶּשֶׁחַ וְחַלָּה אֵין רַע [!] הַקָּרִיבָהוּ נָא לְפַחַת [שר ושליט], הַיְרָצֵךְ או הַיְשָׁא פְּנִיקִידִי".

כלומר הקרבת בהמה בעלת מום מראה שאין ישראל מכבים את ה' כראוי, שכן כך לא נהגים אפילו בפני שר ושליט בשר ודם. נאמר שמצוות זו נהגת בכל סוגי הקרבנות.

בלימוד פסוקים אלה נבנה את היחס הנכון לקרבנות ה'.

נאמר בפסוק ית: "דִּבֶּר אֱלֹהִים... אֲשֶׁר יִקְרַב קָרְבָּנוֹ לְכָל נְדָרֵיכֶם וְלְכָל נְדָבָתֶם..."

ניתן לנבד קרבן על ידי נדר או על ידי נדבה:
נדר, פירושו, שאדם אומר: הרי עלי עולה. במקרה זה, אם אבדה או

מתה בהמה שיעיד לעולה, חייב הנודר להביא בהמה אחרת במקום זו שאבדה או מתה.

נדבה, פירושה, שאדם אומר: הרי בהמה זו עולה. במקרה זה, אם אבדה או מתה בהמה שיעיד לעולה, פטור הנודר מלהביא בהמה אחרת במקום זו שאבדה או מתה.

הרמב"ן מבאר שאדם משתמש בלשונו נדר כשהוא בעת צרה, ובלשונו נדבה כשחשקה נפשו להביא קרבנו, וזה לשונו: "כִי הַנְּדָר הוּא הַבָּא עַל דְּבָר... בֶּצֶר לוֹ - אִם תַּעֲשֶׂה עִמִּי לְהַפְלֵא לְחַצִּילֵנִי מִן הַצָּרָה הַזֹּאת... וְאַשְׁר יִפְרִישׁוּ וַיַּתְן מִידָּה הוּא נְדָבָה, כִּי בָעֵת הַמְּתֻנָּה נְדָבָה רַוְחוֹ אֶתֶּן".

נאמר בפסוק יט: "לְרַצְנֶבֶם תְּמִימִים זֶבֶר..."

השורש "רצה" מובא בפסוקים אלה חמיש פעמים ופסוקים יט, כ, כא, כג, כה) כדי להדגיש שرك קרבן תמים מקובל לפני ה' ברצון. מתווך הדגשה זו יזרזו ישראל במצבה זו.

נציין שהמילה "לְרַצְנֶבֶם" מלמדת שהקרבן הרاوي הוא קרבן שבא מתווך רצון טוב ואהבה.

נאמר בפסוק כא: "וְאִישׁ בַּיּוֹקְרִיב זָבֵחׇ שְׁלָמִים לְהִיא... תְּמִימִים יְהִי לְרַצְוֹן בְּלִ מָום לֹא יְהִי בּוֹ"

נשאל: מדוע חוזרת התורה על מצוות הקרבת קרבן תמים ועל איסור הקרבת בעלי מומים פעמיים נוספת?

נענה, שבפסוקים הקודמים דיברה התורה על קרבן עולה וכן מדבר על קרבן שלמים. היה מקום לטעות ולהשוו שקרבן שכלו נדבה כמו קרבן שלמים - אפשר להקל בו ולהביאו גם אם הוא בעל מום וראה ספורנו לפסוק יח).

בפסוקים כ"ב-כ"ד מפרטת התורה את שנים עשר המומים שפוגלים את הבהמה מהקרבה.

נאמר בפסוק כב: "עֹורֶת אוֹ שָׁבוֹר אוֹ חֲרוֹץ אוֹ יְבָלָת אוֹ גָּרָב אוֹ יְלָפָת..."
'עורת' היא בהמה שסובלת מעיוורונו, 'שבור' היא בהמה שעצם אחת

מרגליה שבורה, 'חרוץ' היא בהמה שיש לה סדק ברכסי העיניים או בשפת הפה, 'יבלת' 'גרב' ו'ילפת' הם מחלות עור שהבהמה סובלת מהם.

"לא תקריבו אלה לה..."

הכתוב חוזר בשלישית על איסור הקרבת בעלי המומים (ראה פסוקים כ-כא) ובכך מעכיז את חומרת האיסור. חכמיינו ז"ל לומדים מחזרה משולשת זו כי יש כאן שלושה איסורים נפרדים שעל כל אחד מהם לוקים בנפרד - איסור הקדשת בהמה בעלת מום, איסור שחיטתה ואיסור זריקת דמה.

"זאהה לא תתנו מהם על המזבח לה"

מכאן לומדים חכמים איסור רביעי - איסור הקטרת בעלי מומים, שגם עליו לוקים בנפרד.

נאמר בפסוק כד: "ושׂור וְשָׂה שְׁרוּעַ וְקָלוֹת..."

"שְׁרוּעַ" - בעל חיים שאחד מאבריו גדול מהברו, כגון רجل אחת ארוכה מחברותיה.

"קָלוֹת" - בעל חיים שאחת מפרستותיו אינה שסועה (רש"י). לפי אונקלוס מדובר בהמה שאחד מאבריה קטן (הפוך מ"שרווע").

"נִרְבָּה תַּעֲשֵׂה אֶתְךָ וְלֹגֶד לֹא יָרַצָּה"

נשאל: מדוע נאמר כאן אדם רשאי לעשות את ה"שְׁרוּעַ" או ה"קָלוֹת" נדבה, הרי בפסוק י"ח למדנו שגם קרבן נדבה צריך להיות תמים? גענה, שבבהמה זו אין אסורה להקרבה, אבל מותר להביאה כנדבה לבדוק הבית, ככלمر לצורך תיקון ושיפוץ פגמים שנתגלו בבית המקדש, כמובן ברש"י.

נאמר בפסוק כד: "וּמְעוֹךְ וְכַתוֹת וְנִתְוַקְּ וְכַרוֹת לֹא תִקְרַבְיָה לְהָ..."

נפרש מילים אלו על פי רש"י, שארבעה מומים אלה הם פגעה ברמות שונות ב'אשכים' של בהמה (نعمכו, נותקו או נחתכו באופן חלקתי).

נסתפק בהסביר כללי זה ולא נכנס להגדירות מפורטota.

"ובארצכם לא תעשו"

במילים אלו ישנו איסור כללי שאיננו קשור לדיני הקרבנות, והוא שלא לסרס (לפוגע באיברי ההולדה של בעל החיים) בעל חיים כדי להפוך אותו ליעיל יותר לצורכי עבודה וכן'.

نبיא את דבריו של בעל ספר החינוך (מצווה רצא) שכתב:

"ולפי שהשם ברוך הוא ברא עולמו בתכלית השלמות, לא חסר ולא יתר בו דבר מכל הראי לחיות בו לשימותיו, והיה מרצונו לברך בעלי חיים להיות פרים ורבים... שאם לא בן יהיה המין כלה אחר שהמות מבליה בהם".

בעקבות דבריו בעל ספר החינוך נדבר על דאגת ה' לשימותיו
עולם, שלא יחסר בו שום מן מבני הרים.

נאמר בפסוק מה: "זומיך בָּן נִכְרֵל אֶלְךָ תְּקַרְבֵּו אֶת לְחֵם אַלְקִיכֶם מִבְּלָאָה...".

מצד הדין גוי יכול לנדר או לנדרב עליה לבית המקדש. התורה מזהירה בנפרד שלא לקבל מן הגויי קרבנות בעלי מומיים, כדי שלא יעלה על הדעת שכשמדובר בקרבו של גוי, אין צורך להקפיד על תמיינותו של הקרבן.

נאמר שרצונם של גויים לנדרב קרבנות בבית המקדש הוא מתוך יראה אל ה' והערכה לעמו, וכדברי שלמה המלך בספר מלכים ומלךים ח' מא-מב): "זגס אל הַגְּבָרִי אֲשֶׁר לֹא מַעֲמֵךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא מְאָרֶץ רְחוּקָה לִמְעוֹ שָׁמֶד. בַּי יִשְׂמַעוּוּ אֶת שְׁמֵךְ הַגְּדוֹלָה וְאֶת יְדֵךְ הַחֲזָקה וּרְעֵד הַגְּטִיעָה וּבָא וְהַתְּפִלֵּל אֶל הַבֵּית הַזֶּה".

לאור זאת נוכל לתאר את תחותמת הרומיות שעמידה לבא על הגויים הבאים אל בית ה' להקריב קרבנותיהם.

נדבר עם הילדים על מעלת המקדש שגורמת לגויים לבוא ולהקריב קרבנות לה' מתוך הכרה בגודלה ה' ועמו. כך גם נזכיר את המצב האידאלי באחרית הימים, עת ינהרו הגויים אל בית ה' ויבקשו להקריב את עלותיהם וללמוד תורה וארותות חיים ישרים בישראל.

שלושה איסורים נוספים הנוגעים לקרבות

(פסוקים כו-לו)

פרקנו מסתיים בשלושה איסורים נוספים:

1. מצוה לחת בהמה בת שמונה ימים לקרבן
2. איסור שחיתת בהמה ובנה או בתה באותו היום
3. איסור נותר

מצוה לחת בהמה בת שמונה ימים לקרבן

נאמר בפסוק כי: "שׂור או בָשֵׂב או עז בַיּוֹלְד... וּמִים הַשְׁמִינִי וְהַלֶּא
יָרַצֵּחַ לִקְרָבֵן אֲשֶׁר לְה'"

בפסקוק זה אנו למדים שאדם המבקש להקריב קרבן, אסור לו לחת לקרבן בהמה שטרם מלאו לה שמונה ימים. איסור זה נמנה בספר החינוך כמצוות עשה מפני שהוא "לאו הבא מכלל עשה", כלומר איסור דאוריתא שאינו מנוסח בתורה בלשון "לא", "השמר", "פָר" או "אל"
(ארבע הלשונות שהוראתן היא אזהרת לא תעשה), אלא נשמע מכלל עשה. לפיכך ישנה מצווה חיובית לחת בהמה בת שמונה ימים ומעלה לקרבן, כאמור בספר החינוך (מצווח צ).).

לפי בעל ספר החינוך מצווה זו מוטלת על הכהנים שימנעו מהקרבת בהמה מחוסרת זמן, ולפי הרמב"ם האיסור הוא גם על ישראל, שלא יקדישו בהמה לפני שמלאו לה שמונה ימים.

בטעם המצואה נאמר שולד בהמה, לפני שמלאו לו שמונה ימים הוא חלש וכהוש ואינו ראוי לקרבן, בדומה לבעל מום. וכך כתוב האברבנאל:

"**וציווה ששבועת ימים תהיה תחת אמו, עד שיתחזק, ולא יוכן לעורה קודם והוא כי הוא בבעל מום, ובلتוי תמים לקרבן אשח.**"

לגביו הקביעה שモותר להביא קרבן רק אחר שמונה ימים ולא תשעה או עשרה), שכן זהו הזמן הרואי להבאה כדי להכירה שתהיה ראוייה לקרבן, נאמר שכד קבע ה' בחכמתו וצירפת מלך היא.

איסור שחיטת בהמה ובנה או בתה באותו יום

נאמר בפסוק כת: "**ישור או שהatto ואת בנו לא תשחטו ביום אחד**" איסור זה נהוג דוקא באם ובנה או בתה, ולא באב ובנו או בתו, כמובן בראש".

איסור זה נהוג בכל בהמה אף של חולין ובכל מקום, ולא דוקא בקרבנות המשכן.

בטעם האיסור כתוב בעל ספר החינוך (מצואה רצד): "**שהוא לקבוע בנפשותינו מידת החמללה ולהרחק מידת האכזריות שהיא מידת רעה.**" **ובצרור המור:** "ישור או שה – כי זה אכזריות גדולה".

איסור גוטר

נאמר בפסוקים כת-לו: "**יזבי תזבחו זבח תודה לה' לרענכם תזבחו. ביום זה הוא יאכֶל לא תזתיירו ממנה עד בקר...**"

המנدب קרבן תודה מצואה לאוכלו ביום זביתתו וביום שלאחריו ולא להשאיר מבשר הקרבן לבוקר שלמחרת. הטעם לכך הוא מפני שההתורה רצתה שמביא הקרבן יפרנס את ניסו ברבים ויודה לה', דבר זה יעשה כאשר זמן האכילה מוגבל ולכך יזמין עוד אנשים ומתווך כך יבוא הפרסום. כפי שכתב האברבנאל:

"**כפי הנה היה זה כדי לפרש את הנם, וזה שהבעל שלמי תודה,**"

בשחוא רואה שלמיו אינם נאכלים אלא ליום ולילה עד חצות, הוא מומין... אחיו ואוחביו ומודיעו לאכול ולשםו עמו וישאלו זה את זה על מה היה תודתך? והוא יגיד להם הניסים והנפלאות שעשה ה' עמו, וירוממהו בקהל עם..."

מצוות קידוש השם והאיסור לחללו (פסוקים לא-לנו)

נאמר בפסוק לב: "וְلَا תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קָדְשֵׁי..."

כאן באה אזהרה כללית מפני חילול שם שמי הנגרם על ידי חוסר זיהירות במצוות שניתנו בפרק, אם בענייני טומאה ואם בהקפה על תמיינות הקרבנות, כמבואר ברמב"ן:

"וז אמר 'וְלَا תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קָדְשֵׁי' להיות בהם נוכל וזוכה משחת לה', כמו שאמר בנבי אהרן - 'וְלَا תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קָדְשֵׁי', שיזיהיר בקרבנות מן הטומאה או מן המומין".

"ונקדשתי בთוך בני ישראל..."

מפסוק זה למדנו חכמים את מעלהו הגדולה של כבוד ה' וקדושתו שהוא עיקר החיים של עם ישראל ולשם כך נוצרו כפי שנאמר בישעיהו (mag, ca): "עם זו יצרתי לי תהלי תיפרו". קדושת שמו של ה' באה לידי ביטוי בשמירת התורה ומצוותיה, לשם רצונו של ה' ועיקר חייהם של ישראל. על כן ישנים מצבים שקדושת ה' מחייבת למסור את הנפש וליהרג עליה.

וכך כתוב הרמב"ס בהלכות יסודי התורה (פרק ה הלכות א-ג):

"כל בית ישראל מצוין על קידוש ה' הנadol חזות, שנאמר: 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', ומזהרין שלא לחללו, שנאמר: 'וְלَا תַחֲלִלוּ אֶת שֵׁם קָדְשֵׁי...' אבל שלוש עבדות אלו ועובדת זורה, גילוי עריות

ושפיכות דמים), אם יאמר לו: עבור... או תחרג, יחרג ואל יעברו... אבל אם נתכוון להעבירו על המצוות... אם אנסו להעבירו בעשרה מישראל יחרג ואל עברו... אבל בשעת השמה, והוא בשיעמוד מלך רשות בנובדנצר וחבריו ויגור שמד על ישראל לבטל דתם או מציה מן המצוות יחרג ואל עברו... בין נאמן בתוקע שירה בין נאמן בינו לבין גוים".

מדוברו אנו לומדים שלושה חילוקים:

- א. על שלושת העבירות החמורות יחרג ואל עברו בכל מצב.
 - ב. במקרה שגוי מכricht בן ישראל ב嚷מה לבטל ממנו את המצוות, יחרג רק אם נעשה הדבר בעשרה.
 - ג. בשעת השמד, שהיא גזירה על כל ישראל, יחרג בכל המצוות בכל מצב, גם אם אין עשרה.
- נדגיש שלא רק המוסר את נפשו למוות על התורה מקדש ה', אלא גם מי שמוסר את נפשו לקיים את התורה מתוך אהבה מקדש את ה' בחיו, וכפי שכותב שם הרמב"ס (הלכה י):

"ובן כל הפורש מעבירה או עשה מצווה לא מפני דבר בעולם, לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד, אלא מפני הבורא ברוך הוא, במניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו, הרי זה מקדש השם".

נוסיף ונשミニ לעלידים שיש גם מינים שאין בהם עבירה, אך אנשים גדולים בתורה נתבעים להזהר בהם משום חילול ה', כפי שכותב הרמב"ס שם (הלכה יא):

"ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול ה', והוא שיעשה אדם נдол בתורה ומפוזם בחסידות דברים שהבריות מרננות (מדוברות לגנאי) אחריו בשביילן, אף על פי שאינם עבירות הרי זה חילול ה', כגון שלוקח (קונה) ואני נותן דמי הלקחה לאלהר (מיד)... או שאין דיבורו בנהת עם הבריות ואני מקבלין בסבר פנים יפות, אלא בעל קטטה ובעם... וכן אם דרך החכם על עצמו ותיה דיבורו בנהת

עם הברית... ומקבילין בכך פנים יפות... מכבר להן... ונושא ונوتן באמונה... עד שימצאו הכל מקלטין (משבחים) אותו ואוחבין אותו ומתאותו למשיו (רוצחים לעשות מעשים כמותו) הרי זה קידש השם, ועליו הכתוב אומר: **“זיאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אהפאר”**.

בלימוד זה נפגיש את הילדים עם האהבה והמסירות הגדולה לעשות רצון ה' בקיום התורה והמצוות והזהירות הגדולה מהילול ה'.

נוסף ונאמר שפסוק זה משמש מקור לדין נוסף: כל דבר שבקדושה, כמו אמרת קדיש וקדושה, לא יהיה בפחות מעשרה.

המסרים העולים מפרק כב

כהן טמא אסור באכילת קדשים

1. קדושת הקרבנות - מחומרת עונשו של כהן האוכל קדשים.
2. מעלה התרומה - התורה מכנה אותה קדשים - על אף שאינה עולה על המזבח.

איסור אכילת תרומה לזרים

1. אשת כהן נחשבת כקנין כספו - מותרת לאכול מן התרומה על אף שלא נולדה לכלה.
2. התרומה היא לחמו של כהן - כהן אונן מותר לאכול בתרומה.
3. טוב ליבם של הכהנים - מוזהרים שלא להאכיל את ישראל תרומה.
4. מעלה הכהנים -
 - א. מאכלם קדוש.
 - ב. מאכלם מיוחד לבני ביתם.
 - ג. נתינת התרומה לכהן מromeמת את איש ישראל.

איסור הקרבת בהמות בעלות מום

1. כבוד ה' ומוראו - מצוה להקריב בהמה תמיימה, ואסור להקריב בהמה בעלת מום.
2. חומרת האיסור - א. התורה חוזרת על איסור הקרבת בעל מום מספר פעמים.
ב. קרבן שיש בו מום אינו ראוי לפניו ה'.
3. דאגת ה' לשலומות עולמו - התורה אוסרת לסרס בעלי חיים, כדי שיפרו וירבו ולא יכלו אחד מהמינים.

4. **בית המקדש מרומם את הגויים** - הגויים מביאים קרבנות מתוק הכרה בגודלה ה' ועמו.

איסורים נוספים הנוגעים לקרבנות

1. **כבוד ה'** - אין להקריב בהמה לפני שמלאו לה שמנה ימים, כי היא חשוצה ונחשבת כבעלת מום.
2. **מצוות ה'** הן חוק וגזירות מלך - קביעות התורה שלקיחת בהמה לקרבן היא דוקא מהיום השמיני ואילך היא מחכמת ה' הנעלמה.
3. **טוב לב ורוחמניות** - התורה אוסרת לשחוט בהמה ובנה ביום אחד כדי שלא נתאכזר לפניו בעלי חיים.
4. **אכילת קרבן תודה גורמת לפרסום הנס והודאה לה'** - מהגבלה זמן אכילת התודה.

מצוות קידוש ה' והאיסור לחילו

1. **מצוות קידוש ה'** נהגת בחיים ואף חיללה לאחר המות - מהאהבה הגדולה והמסירות לעשות רצון ה' במהלך החיים, ואף בנסיבות למסור את הנפש לקדש את ה'.
2. **דברי קדושה נאמרים במנין בעשרה** - מהפסוק "וּנְקַדְשֵׁתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

פרק כג

בפרקנו תשעה נושאים עיקריים:

1. המועדים - מקראי קודש
2. יום השבת
3. חג המצות
4. קצירת העומר והקרבתו
5. ספירת העומר וחג השבעות
6. פאה ולקט
7. ראש השנה
8. יום הכיפורים
9. חג הסוכות

פתיחה לפרק המועדות

בפרק זה עוסק בשני עניינים מרכזיים: העניינים הכלליים המשותפים לכל המועדים כולם והעניין המיוחד לכל מועד ומועד בפני עצמו. ראשית נאמר שהמועדים כולם נקראים "מקראי קדש" שפירושם זמן קדוש.

בזמןים אלו מגלת ה' את אהבתו הגדולה לנו, עמו הנבחר. **בפסח** – על ידי הניסים והנפלאות שעשה לנו ביציאת מצרים, **שבועות** – שנתנו לנו את התורה, **בראש השנה** אנו זוררים שהוא מלכנו ונזכרים לפני לטובה, **וביום הכיפורים** – שמחל לנו על חטא העגל, **ובסוכות** – שפרש علينا את ענני כבודו.

אנו מצוים לקדש את המועדים ולכבדם במאכל, במשתה, בכשות נקייה ובתפילה (וראה רמב"ז לפסוק ב').

בימי המועדים מצוים אנו לשבות ממלאה ולהניח לכל דברי החולין שמעסיקים אותנו בימי החול. את ימי החג עליינו לנצל ללימוד תורה, להתעלות ולהודיה, בדברי בעל ספר החינוך (מצווה רחצת): "ברדי שיויבורו ישראל את הנינים הגדולים שעשה ה' להם ולאבותיהם וירברו גם יודיעום לבנייהם... כי מתוך השכינה מעסקי העולם יהיו פניוים לעסוק בזה". לימוד זה מקבל משנה תוקף כשהוא נעשה ברוב עם, בציור, על ידי התכנסות בבתי כנסיות ובבתי מדרשאות לשם תורה מפי חכמי הדור, בדברי בעל ספר החינוך שם בהמשך: "שמתקבץין כל העם בתמיון בנותיהם ובבתי מדרשאות לשם דברי ספר, וראשי העם ידריכום וילמדו רעת".
כיוון שהחיות שלהם של ילדים בגיל הצער סובבת סביבה עניינית טבעים ורגשיים, נdegש יותר צדדים אלו שבחרגים. נדבר בעיקר על המנוחה, העונג והשמהה, על חיזוק הקשר בתוך המשפחה, ועל האהבה והאהוה שמתזקקים בזמנים אלה בין איש לרעהו.
הציווי על השמחה בחג מופיעה בספר דברים (טו, יד): "ישמחת במחגה", וכפי שכותב הרמב"ם במורה נבוכים (ג, מג): "אבל ימים טובים הרי כולם לשמחות".

הקשר שמתזקק בין בני המשפחה בימי המועדים עולה מונכתב בהמשך הפסוק בספר דברים שם: "ישמחת במחגה אתה ובןך ובתך...". החיבור בין איש לרעהו נזכר בדברי הרמב"ן (בפסוק ב) בפירושו לbijotiy "מקרה קדש": "זהנה 'מקרה קדש' מלשון קראו העדה". ומפורש יותר בדברי הרמב"ם במורה נבוכים (שם) שכתוב: "והם [הימים הטובים] גם מועילים בהתקבויות הרודשות להיות בין בני אדם בקיובים המדיינים".
יחד עם זאת ובהדרגה נדבר עם הילדים גם על הצדדים הרוחניים של לימוד תורה והתעלות והודאה לה' על טובותיו.

המועדים – מקראי קודש (פסוקים א-ב)

נאמר בפסוק ב: **"דִּבֶּר אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַמְرָתָא אֱלֹהִים מָזְעֵדִי ה'..."**
זכות גודלה היא לעם ישראל שניתנו לו מועדים וזמנים שהם קודש
לה'. גודלתם נזכרת גם בשמות: "מָזְעֵדִי ה'"
"אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אַתֶּם מִקְרָאֵי קָדְשָׁ..."

המילה: "אתם", כתובה בכתב חסר ולומדים מכח חז"ל כאילו נאמר:
אתם תקראו ומסכת ראש השנה כ"ה ע"א רשי שם)(Clomar שישראל
הם קוראים וקובעים מה הם מקראי קודש ומועדי ה'. שהרי בית דין של
ישראל הם המקדשים את החדשים ועל פי זה נקבעים זמני המועדים!
אומר על כך רבנו הרב צבי יהודה צצ"ל בשיחותיו (פרשタ בא סעיף 9
ו 10): "דברנו של עולם בראשיה מיוחד ונטע בה בח נשמתי מיוחד, שמתוך
כך יש לה אפשרות לילד קדשות זמניות... לא ה' מקדש את הזמנים אלא
הוא מקדש את ישראל בקדושה בזאת שבכח מקדשים ישראל את הזמנים".

(ראה עוד מסכת ברכות דף מט עמוד א)

הביתוי **"מִקְרָאֵי קָדְשָׁ"** כולל בתוכו חמישה מובנים:

1. זמינים קדושים (רש"ט).
2. זמינים שמצויה לקדש ולא Gebäם בכיסות נקייה, במאכל ובמשתה
(רמב"ז).
3. זמינים המיוחדים לתפילה ולתלמוד תורה (ספר החינוך).
4. זמינים בהם מתאספים ישראל בבתי הכנסת ובתי מדרשות
(רמב"ז).
5. זמינים בהם מצויים אנו על תוספת קרבנות מיוחדים (רמב"ז).

יום השבת (פסוק ג)

נאמר בפסוק ג: "שִׁשְׁתִ יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבָזֵם הַשְׁבִיעִי שַׁבָּת שְׁבָתוֹן מִקְרָא קָדְשָׁ..."

נשאל: מדוע השבת נזכرت בראש כל המועדים? הענה, שהتورה הקדימה את השבת כדי ללמד על מעלהה, שה' קבע את קדושתה בכל שבוע והוא איננה תלوية בידי דין לקדשה, זאת בשונה מכל חג ומועד אשר זמנו נקבע על ידי בית דין [משום כך השבת נקראת "קביעה וקיימה (קבועה וקיימת) מששת ימי בראשית"]. דבר זה בא לידי ביטוי גם בלשון התפילה, בתפילת ערבית של ליל שבת: "וקדשו מכל הזמנים"; "תחילת למקראי קודש".

нациין שהabitוי "שבת שְׁבָתוֹן" נאמר רק על שבת ועל יום הכיפורים, דבר המלמד על מעלותם הגדולה.

נדגיש שני יסודות הם לשבת:
האחד - זכר לבריאות העולם בשישה ימים וסיום המלאכה ביום השביעי.

השני - זכר ליציאת מצרים.
זכירות אלו מלמדות אותנו על גודלה הבורא, שברא את עולמו בחכמה ובתבונה, ומצירות לנו את ההשגה המופלאה בה הוציאנו ממצרים באותות ובמופתים.

זכירות אלו מביאות אותנו להודות לה' על כל הטובות והחסדים שגמל עמו.

"בְּלִ מְלָאכָה לֹא תַעֲשֶׂו..."

נשאל: מדוע בשבת נאמר **"בְּלִ מְלָאכָה לֹא תַעֲשֶׂו"** ואילו בשאר מועדים (חוץ מיום כיפור) נאמר **"בְּלִ מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשֶׂו?"**
עינה, שבשבת אסורים המלאכות כולם, ואילו ביום טוב אסורה מלאכת עבודה, אבל 'מלאכת אוכל נפש' - כמו בישול ואפייה - מותרת,

וכפי שכתב הרמב"ן: "אבל פירוש מלאכת עבדה, כל מלאכה שאינה לצורך אוכל נפש. ולא אמר 'כל מלאכה' כמו שנאמר בשבת ויום הבכורים".

"שבת הוא לה..."

נאמר שהשבת ניתנה לנו מאת ה' למנוחה ולעונג במאכל ובמשתה. ויחד עם זאת, כדי שנוכל להקדיש מזמננו לשמו בתפילה ובלימוד תורה.

"בכל מושבתיכם"

מצוות השבת נהוגת בכל מקום, גם בחו"ל הארץ, כי היא חובת הגוף. עם כל זה עיקר מצוותה בארץ ישראל, כשם שכל התורה עיקרה בארץ.

בלימוד פסוקים אלה נדבר על מעלת השבת שה' קבע את קדושתה מАЗ בריאת שמיים וארץ והוא ראש לכל המועדים ומקודשתת מכוולם, ואינה נקבעת בידי בית דין. השבת מזכירה לנו את בריאת העולם ואת יציאת מצרים, היא אסורה בכל מלאכה וניתנה לעונג ושמחה, ובה אנו מתחפנים לעבדות ה' - לתפילה ותלמוד תורה. השבת היא מתנה נפלאה שניתנה לעם ישראל באהבה וברצון.

חג המצות (פסוקים ד-ח)

נאמר בפסוק ד: "אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם בموעדים"

מהמילים "תקראי אתם" למדנו חכמיינו ז"ל ירושלמי במסכת ראש השנה (פרק א הלכה ג) שעם ישראל מקדש את הזמנים על ידי עיבור החודשים והשנתיים.

נסביר לידיים שקביעת מועד ראי החודשים משפיעה על מועד קיומם של החגיגים. כך לדוגמה: אם יקבעוחודש אדר הוא חסר, يوم

טוב ראשון של פסח יקבע אחרי חמישה עשר יום, ואם יקבעו שחודש אדר מלא, יום טוב ראשון של פסח ייפול ביום אחד מאוחר יותר.

מכאן אנו למדים על כוחם ומעלתם של ישראל. התורה נתנה להם כוח לקבוע קדושה בעולם זהה, ובשםם מסכימים עימם. וכך הוא נוסח תפילה يوم טוב: "מקדש ישראל והזמנים" - ישראל מקדשים את הזמנים.

נאמר בפסוק תה: *"בְּחִדְשׁ הַרְאֹתָן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לְחִדְשָׁ..."*

נשאל: מדוע התחילה התורה את רשיימת החגים בחג הפסח? עננה שפסח הוא המועד הראשון בשנה, בו הוציאנו ה' ממצרים ובו בחר בנו מכל העמים ולקחנו לו לעם.

"בֵּין הַעֲרָבִים..."

נסביר את המיללים *"בֵּין הַעֲרָבִים"* - בין ערב לערב, פרק הזמן שמחזות היום, שאז השמש מתחילה לנוטה כלפי מערב, עד סוף היום.

"פסח לה"

במילים *"פָּסַח לְה"* הכוונה לקרבן הפסח שמועד ביום י"ד בניסן, ולא ל*"חג המצות"* שמתחיל בט"ז בניסן. קרבן פסח הוקרב בחגיגות רבה, חבורות חבורות באו ישראל לירושלים כשביניהם שוררת אויריה של אהבה ואחותה, הלו והודאה לה' על ניסיו שעשה עם עמו.

נאמר בפסוק וזה: *"וּבְחִמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לְחִדְשׁ הַזָּהָה חַג הַמְצׁוֹת לְה..."*

המצות מזכירות לנו את החסד הגדול שעשה ה' עמו כשהוציאנו ממצרים במהירות ובחיפזון, ועל כן אנו מודים לה' על ידי אכילת מצות בכל שנה ושנה, במועד צאתנו ממצרים.

נאמר בפסוק ז: "בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קָדֵשׁ יְהִי לְכֶם..."

התורה מצווה לקדש את החג הראשון של פסח ובכך לזכור שביום זה יצאו מצריםábאותות ובמופתים. כך נלמד על גודלן הבורא, כוחו ואהבתו הרבה לעמו ישראל, ונבוא להודות לו על חסדייו ולקבל את עול מלכותו עליינו.

התוכניות ייחד סביב שולחן החג מרובה אהבה ואחוות בישראל, ותפילה הרבים והודאותם לפני ה' מקדשת שם שמיים ברבים (cmbואר ברמב"ס וברמב"ז המובאים בדברי הפתיחה).

"בְּלֹא מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשֵׂו"

בחג ראשון של פסח אוסרת התורה לעשות מלאכה, כדי שנתפנה לזכור את חסדי ה', cmbואר בספר החינוך (מצווה רחצת):

"כִּי שִׁזְבְּרוּ יִשְׂرָאֵל הַנְּדָולִים שְׁעֵשָׂה ה' לְהֶם וְלְאֶבֶתָּהֶם וַיַּדְבְּרוּ בָם וַיּוֹדְיעוּם לְבָנָיהם וְלְבָנָי בְּנֵיהם, כִּי מִתּוֹךְ הַשְׁבִּיתָה מַעֲסָקֵי הָעוֹלָם יְהוּ פָנִויִים לְעַסְפָּק בָּה, שָׁאַלְוּ הֵيָוּ מִתְחִדְרִים בָּמְלָאָכָה וְאַפְלִי בָּמְלָאָכָה קְلָה, הִיה בָּל אֶחָד וְאֶחָד פּוֹנָה לְעַסְפָּנוּ, וּבְבוֹדָה הַרְגֵל יִשְׁכַּח מִפְּעוֹלָלִים וְגַם הַנְּדָולִים".

נאמר בפסוק ח: "זָהָרַבְתֶּם אֲשֶׁר לְה' שְׁבָעַת יְמִים..."

בכל יום שבעת ימי החג מצוים ישראל להביא קרבנות מוספים (שני פרים, איל אחד ושבעה כבשים לעולה, וشعיר אחד לחטאת). כמפורט בחומש במדבר (כח, ט-כח).

"בַּיּוֹם הַשְׁבִּיעִי מִקְרָא קָדֵשׁ בְּלֹא מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשֵׂו"

לא רק היום הראשון של החג נקרא 'מקרא קדש' ונוהגים בו דיני יום טוב, אלא גם ביום השביעי. בשנייהם אסורה עשיית מלאכה. בשביעי של פסח נעשה הנס הגדול של קריית הים ובו ביום הטבע ה' את אויבינו המצרים, על כן אנו מצוים ביום זה להודות לה' בתפילות ובעבודות.

חמשת הימים שבין היום הראשון והיום השביעי הם ימי חול המועד, שאמנים אין נהוגת בהם קדושת יום טוב, מכל מקום גם בהם נהוגת קדושה וממעטיהם בהם בעובדה במידת האפשר ומצווים ללמוד בהם תורה ולכבדם.

tag המצוות משמש ראש לכל המועדים ומצחיר לנו את אהבת ה' והשנחתו علينا. זהו tag של שמחה והודאה לה' על כל הניסים והנפלאות שעשה עמו בஹזיאו אותנו ממצרים ועל בחירותנו בנו להיות לו לעם. בחג זה אנו מצווים לספר לבניינו ولבניינו עד עולם את סיפור יציאתנו ממצרים באותות ובמופתיהם.

קצירת העומר והקרבתו (פסוקים ט-יד)

נאמר בפסוק י: **"דָבַר אֱלֹהִים יְשָׁרָאֵל וְאֶמְرָת אֱלֹהִים כִּי תָבֹא אֲלַהֲרָץ... וְקִצְרָתָם אֶת קִצְרָה..."**

פסוק זה מפנה אותנו עם השמחה הגדולה שבביאה אל הארץ. עם הכניסה אל הארץ חלות علينا מצוות חדשות - מצוות התלוויות בארץ, ובhem מצוות העומר.

מצוות העומר מלמדת על קדושתה של הארץ, וכך אמרו חכמים **במסכת פליים** (פרק א משנה ו): **"עַשְׂרֵת קָדוֹשּׁוֹת הָן: אֶרְץ יְשָׁרָאֵל מִקְׁדָשָׁת מִכְׁלָיָה. וְמַה הִיא קָדוֹשָׁת? שְׁמַבְיאִים מִמְנָה הָעֹמֵר... מַה שָׁאוֹן מַבְיאִים בֶן מִכְׁלָיָה."**

נאמר שהכתוב מדבר על קציר השעורה שנעשה בחודש ניסן, שכן השעורה מבשילה לפני החיטה.

"וְהַבָּאתֶם אֶת עֹמֶר רָאשִׁית קִצְרָתְךָم אֲלַהֲרָץ"

עומר זו מידת נפח המספריקה למאכל אדם במשך יממה. זו כמוות השעורים שנצטוינו לקצור עברו מנחת העומר.

קצירת העומר נעשית במועדיו יום טוב ראשון של פסח, בלבד ט"ז בניסן, ואפילו בשבת. מני השעורים היו מכינים מנוחה ועשירית האיפה כמה שעורים בלבד בשmeno). קומץ מני המנוחה היו מקטירים על גבי המזבח בשישה עשר בניסן, כדי להתיר את התבואה החדשה. אסור לקצור התבואה חדשה העשויה מאחד מחמשת מיני דגן לפני קצירת העומר, שנאמר: "רְאֵשִׁית קָצִירֶם", וודרשו: שתהה [מנחת העומר] תחילת לכל הנקצרים, כמבואר בראשי". נשאל: מדוע הקפידה התורה שלא תקצר התבואה חדשה לפני קצירת העומר?

ניסי, שהבאתי הקציר הראשון לפני ה' עושה רושם על האדם ומצירה לנו להודות ולהלל לה' על כל הטובות שעשו עמו, וכדברי בעל ספר החינוך (מצווה שב):

"כדי שתתבונן מתווך המעשה החסר הנדול שעושה ה' ברוך הוא עם בריותיו לחדר להם שנה שנה התבואה למחיה, לבן ראוי לנו שנקדיב לו ברוך הוא ממנו, למען נבור חסדו וטבו הנדול טרם נהנה ממנו".

נוסיף ונאמר, שבזכות הקרבת העומר מברך ה' את התבואה, כמוובא במסכת ראש השנה (דף טז עמוד א):

"מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח? מפני שהחפה ומין התבואה הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני את העומר בפסח, כדי שתתברך לכם התבואה שבשדות".

נאמר בפסוק יא: "וַיֹּהֶنֶּף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי ה' לִרְצָנָכֶם..."

כתב רש"י: "כל תנופה - מוליך ו מביא, מעלה ומוריד. מוליך - לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד - לעצור טללים רעים".
הכהן אווחז את עומר השעורים בידיו, מוליך ו מביא, מעלה ומוריד, ובכך מתכוון לבקש מה' לעצור רוחות בעלות עוצמה שפוגעת בתבואה, ולמנוע טל בנסיבות שמזיקה לתבואה.

טעם נוסף מובא באברבנאל: "זההנפה היהת - מעלה ומוריד מוליך וمبיא לששת צרכי העולם להראות כי לה' הארץ ומלאה". לפי זה נთאר כיצד הכהן מניף את העומר ומודה לה' על שברא שמים וארץ, ונתנו לעמו את הארץ הטובה והצמיה בה תבואה להחיות בה בני אדם.

"מְפֹתָרָת הַשְׁבָּת יִנִּפְנֶוּ הַפְּהָז"

כתב רשי: "למהרת يوم טוב ראשון של פסח, שם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו?".

במילים "מְפֹתָרָת הַשְׁבָּת" אין כוונת התורה לשבת רגילה, אלא ליום טוב ראשון של פסח, המכונה כאן "שבת" מפני שהשבתים בו ממלאכה. נדבר על חשיבות מסורת תורה שבعل פה שעברה מדור לדור ובלעדיה היינו עלולים לטעות ולהשוו שמדובר בשבת רגילה ולא ביום טוב ראשון של פסח.

קצירת העומר נעשתה בעסק רב, כמתואר במסכת מנחות (פרק י), כדי להוציא מליבם של צדוקים שטעו בלימוד פסוק זה וטענו ש"מְפֹתָרָת הַשְׁבָּת" הוא היום שאחרי שבת רגילה. מפני שלא קיבלו את דברי החכמים שלהם נאמר במסורת מהר סיני שהכוונה היא דוקא לפסח. וכך כתוב הרמב"ס בהלכות תמיין (פרק ז הלכה יא):

"...אומר להם: אקצור? והן אומרים לו - קצור... שלוש פעמים על כל דבר ודבר, וכל בר' למה? מפני התועים [הצדוקים] שיצאו מכלל ישראל בבית שני... ומפני השמועה למדו שאינה שבת אלא יום טוב, ובן ראו תמיד הנביאים והמנדרין בכל דור ודור שהוא מניפין את העומר בשעה עשר בנים, בין בחול בין בשבת".

נאמר בפסוק יב: "וְעַשֵּׂתֶם בַּיּוֹם חֲנִיכָם אֶת הָעֵמֶר בְּבֵשׁ תְּמִימָם בְּנֵשֶׁת לְעָלָה לְה'..."

לאחר הנפת העומר מקריבים הכהנים כבש לעולה ועמו מנחת סולת כפולת ורביעית יין.

נאמר בפסוק יד: **"זְלַחַם וְקָלִי וּבְרֶמֶל לֹא תִּאכְלֵוּ עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד
תִּבְיאֵכֶם אֶת קָרְבָּן אֱלֹהֵיכֶם..."**

"לְחַם" - בזק אפי.

"קָלִי" - גרעיני דגן שקלו וייבשו בתנור.

"בְּרֶמֶל" - גרעיני דגן טריים.

בפסוק זה מצויה התורה על "איסור חדש", כלומר אסור לאכול מן התבואה החדשה דבר לפני הקרבת מנחת העומר בשיטה עשר בניין. טעם הדבר מבואר בדברי בעל ספר החינוך שהבאנו לעלה. והאלשיך הביא טעם נוסף:

"**אָבִינוּ שְׁבָשִׁים** כָּאֵת בֵּן יְرַצָּה, גַּוְאַלְנוּ אֲהַבָּנוּ וּמְשֻׁהָרָנוּ מִסְרָר
הַשְׁבֵּל, כִּי מַעַת חַלְל חַרְמָשׁ בְּקִמְתַּת שְׁעוֹרִים... טָרֵם רֹום לְבָבֵם
בְּרָאֹות רֹוב תְּבוֹאוֹת... בָּאָהָלוּקִים לְפִקְוח עֲנִינִים עִיוּרוֹת וּלְמַדְמָה
דָּעַת, כִּי לְה' הָאָרֶץ וּמְלֹאָה פִּירּוֹת וּפִרְיוֹרּוֹת... לְכָן זֹאת יִיעָשֶׂה
לְכָלְתֵי רֹום לְבָבֵם, כִּי טָרֵם בָּאָאָל פִּיהֶם שָׁוֹם הַנְּאָה... יִבְיאָו
מְדֹאשִׁית קָצֵיר כָּל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָוֵרָה... כָּאֹמֵר אֶלְיוֹן: 'הָנָנוּ
מִכְּרִים כִּי מִמֶּךְ הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּה... וְאַיִן אָנוּ עַויִּנִים לְחוֹתָה
בְּפּוּיִי טֻבָּה'".

לאור דבריו נאמר לילדיים שה' רצתה לחנכוו למידת הכרת הטוב, לכן ציונו להזכיר לפניו את הקציר הראשון. ראוי לציין שאיסור אכילת חדש נהוג גם בזמן הזה, כשאין בית המקדש קיים, ולכן אסור לאכול מן התבואה החדשה, עד ליום ט"ז בניין.

בלימוד על קרבן העומר נזכר על מעלת הארץ וקדושתה ועל השמחה לבוא אליה. כמו כן נזכר על השגחת ה' علينا בברכו את התבאותנו ועל ההודאה הנдолה שאנו מחויבים להודות לו על טובו הגדל עמננו.

ספרית העומר וחג השבועות (פסוקים טו-כב)

נאמר בפסוק טו: "וְסִפְרָתֶם לְכֶם מֵמִחרַת הַשְׁבָת מִיּוֹם הַבְּיאָם אֶת עַמּוֹד הַתְּנוּפָה...".

בפסוק זה נלמדות מצות ספרית העומר: מצוה לספור תשעה וארבעים ימים מיום הבאת העומר (טז ניסן) ועד לחג השבועות. כבר למדנו בפסוק י"א שכונת התורה במילים "מֵמִחרַת הַשְׁבָת" היא ליום שלמחרת יום טוב ראשון של פסח ולא לשבת רגילה, וכן מבואר גם בראש"י כאן.

מהמילה "לְכֶם" למדו חכמים במסכת מנחות (דף סה עמוד ב) שמצוות ספרית העומר מוטלת על כל אחד ואחד מישראל.

"שבע שְׁבָתוֹת תִּמְימָת תְּהִינָה"

מהמילה "תִּמְימָת" למדו חכמים להתחיל את הספרה בערב, כדי שמנינו שבע שבועות יהיה שלם.

נאמר בפסוק טז: "עַד מֵמִחרַת הַשְׁבָת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִים יוֹם...". נסב את תשומת ליבם של הילדים להבדל שבין פסוק זה לקודמו. בפסוק זה הדגש הוא על ספרית הימים ובפסוק הקודם הדגש הוא על ספרית השבועות. מכאן למדו חכמים (חגינה דף ז' עמוד ב) שהספרה ספרית העומר צריך לציין בספרתו את מספר הימים לחודש ואת מספר השבועות לחודש. על כן ביום השבעי, למשל, סופר: "היו שבעה ימים שהם שבוע אחד".

נשאל: מדוע צריך לספור מדי יום כדי לדעת متى יכול חג השבועות, הרי אפשר לבדוק מיד אחרי פסח متى יעברו חמישים ימים ויהול חג השבועות?

נענה, חג השבועות הוא يوم מתן תורה, ומטרת הספרה היא להביע את היחסופים שלנו ליום נתינת התורה, וכדברי הרמב"ס במורה נבוכים (ג, פרק מג):

"זשבועות הוא יומן תורה, ומגנולת אותו היום ורוממותו נספרו הימים מן הראשון לחניכים [פסח] עד לוי, כמו שמצופה לבוא האהוב בבני אדם אליו שהוא סופר את הימים בשעה, והוא מעס ספרית העומר מיום נירוקם מצרים עד יומן תורה, שהוא היה המטרה והתכלית של יציאתם".

משמעותו של בעל ספר החינוך (מצווה ש):

"לפי שביל עקרון של ישראל אין אלא התורה ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל... והוא העיקר והסיבה שננאלו ויצאו מצרים כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימו... והוא תכלית הטובה שליהם, וענין גודל הוא להם יותר מן החירות מעברות... ומפני כן, כי היא כל עקרון של ישראל ובכבודה נגאלו ועלו לבב הנדולה שעלו אליה, נצטווינו למנות מחרת יומן טוב של פסח עד יומן נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הנדול אל היום הנכבד הנכוף לבנו בעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכוף אליו שיצא לחירות, כי המני מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להניע אל החומן החואן".

לאור דבריהם נדבר עם הילדים על הנסיבות של ישראל ליום הנדול של מתן תורה, והציפייה אליו הניכרת ביום יום בספירתם לקרהת יום מיוחד ונידול זה.

נמשיך ונאמר שהتورה אינה מצוינה במפורש שחג שבעות הוא זמן מתן תורה, מפני שחג השבעות איננו עומד בפני עצמו אלא הוא נמשך מיציאת מצרים ומשלים את יצירתנו כעם, כפי שבא לידי ביטוי בספרית העומר.

נזכיר גם את דברי ה' אל משה עוד לפני נגאלו ישראל מצרים, כפי שנאמר **בחומש שמות** (ג, יב): "בהוציאך את העם תעבדו את האלקים על ההר זהה", דבר המצביע על החיבור בין יציאת מצרים למתן תורה.

"זה קרבתם מנהה חדשה לך"

כלומר, קרבו העומר אומנם התיר את אכילת התבואה החדשה, אבל מנהhot לקורבנות לא הובאו מן התבואה החדשה עד לחג השבעות שבו הוקרבה לראשונה מנהה מן החיטים החדשות, ומماז באו כל המנהhot מן התבואה של השנה החדשה.

נאמר שב חג שבעות מקربים מנהה הנקראת "מנהה חדשה", שכן מנהה זו באה מן התבואה החדשה, כאמור בראש"י.

נאמר בפסוק יז: **"ממושבתיכם תביאו להם תנופה שתים שני עשרנים סלט תחינה..."**

בחג השבעות היו מביאים קרבו מנהה מיוחד – מנהה שתי הלחמים. מנהה זו הייתה מורכבת משתי חלות, שככל אחת מהן עשויה מעשורת האיפה סולת.

התורה מדגישה את המילה **"מושבתיכם"** ללמד שאת המנהה המיוחדת זו מביאים רק ארץ ישראל ולא מחוץ לארץ, כאמור בראש"י.

נשוב ונזכיר את דברי המשנה **במסכת קלים** (פרק א' משנה ו): **"ארץ ישראל מקודשת מכל הארץ, ומה קדושתך? שמביאים ממנה העומר והביכורים ושתי הלחם, מה שאין מביאין בן מכל הארץ."**

"חמש תאfineה..."

מנהה זו באה חמץ, בשונה מהמנוחות האחרות שעשויות מצה (מלבד חלות תודה), וגזרת מלך היא.

"בפורים לך"

מנהה זו נקראת **"בפורים"** מפני שהיא המנהה הראשונה מן התבואה החדשה הקרבה במקדש. התבואה החדשה מותרת במקדש רק לאחר הבאת שתי הלחם.

על ידי הבאת מנהה זו אנו מודים לה' על חסדו עמו ברוח ובחומר,
וכדברי האברבנאל:

"שִׁקְרֵיבוּ בַעֲבוֹר שָׂמַחַת הַלֶּחֶם שַׁהְיָא קָצֵיר חַטִּים הַמְנַחָה הַחֲדָשָׁה הַהִיא לְהָ לְשֻׁבָה וְלְהִזְרוֹת לְשָׁמוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא הַסִּיר חַסְדוֹ וְאַמְתָתוֹ מְאַתָנוּ בְעַנְנֵינוּ נִפְשְׁנוּ בְנֵתִינַת הַתּוֹרָה וּבְעַנְנֵינוּ גַּוְפְנוּ לְבָרֵךְ תְּבוֹאת אַרְצֵנו".

נאמר בפסוק יח: "וַיַּהֲקִרְבָּתֶם עַל הַלֶּחֶם שְׁבָעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה...".

יחד עם שתי הלחים מבאים שבעה כבשים, פר אחד ושני אילים לעולה (מלבד זאת מקריבים גם קרבנות מוסף של חג - שני פרים, איל אחד ושבעה כבשים), כמוורט בספר במדבר (כח, כו-לא).

נאמר בפסוק יט: "וַיַּעֲשִׂיתֶם שַׁעַר עַזִים אֶחָד לְחַטָּאת..."

מלבד הפר, האילים והכבשים, שהם קרבנות עליה, מבאים בתグ שביעות עם הלחים גם שער לחטאota. לאור דברי האלשיך (שהבאנו בפסוק יד) שהעומר מלמדנו שללה הארץ ומלואה ולא כוחנו ועוצם ידינו עשה לנו את החיל הזה, יתכו לומר ששער החטאota בא לכפר על אלו מבני ישראל שנכשלו בדבר וחושו שהצלחת תבאותם באה מכוחם ולא על ידי ה'.

"וַיַּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבח שְׁלָמִים"

שני כבשים אלו מכונים "שני כבשי עצרת" ומיעודיהם הם משאר קרבנות שלמים בהיותם קרבנות ציבור.

נאמר בפסוק כ: "וְהַנִּיף הַפְּהַז אָתֶם עַל לְחֵם הַבְּפָרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי ה...'". תנופה זו מיוחדת היא בהיותה נוהגת בקרבנות בעודם חיים, בשונה מתנופה רגילה שנעשה לאחר שחיטתת הקרבן, כמוואר בראש"ג. לאור דברי הפתב והקבלה לגבי הנפת העומר, שם הסביר שההנפה מלמדת שה' יתברך הוא בעל הכוחות כולם והוא מקור כל הברכות, נסbir כך גם כאן. ואלו דבריו שם:

"וְהַנִּיף אֶת הַעֲמֵר - מַעַלָה וּמַוְרֵד וּמַולֵיך וּמַבִּיא לְאַרְבָּע רֹוחֹת

העולם, ואמרו המחברים, לפי שאין דבר מרים לפ בני אדם ומחטיאם בשפע רב טוב, כאמור 'וישמן ישרון ויבעת' לאמר 'בחי ועוזם ידי עשה לי את החיל הזה'. ולמפני דעת כי לה' הארץ ומלאה' פירות ופירות פירות, ובכח האדם גם אין כי הכל הבל, למנ ציווה טרם יהנו מתנותה השדרה וטרם יטעמו מלחם קלי וברמל, יביאו מראשית הקצר אל הבחן להודות בזה כי ממנה יתברך הכל, ויניפחו לד' רוחות העולם למעלה ולמטה, להודות כי כללות העולם שלו יתברך, והוא האדון המשביע לנו כל טוב למלאת הנורנות בר ואسمיו שביע, ואנחנו עבדיו צריכים לשימוש תמיד בקלו".

נאמר בפסוק כא: "זִקְרָאתֶם בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא קָדֵשׁ יְהִי לְכֶם בְּלִמְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תִּשְׁעַוּ...".

גם חג השבעות נקרא "מִקְרָא קָדֵשׁ". חג השבעות הוא זמן קדוש שבו מתפנסים ישראל ממלאכתם כדי להודיעות לה' ולשם זה על התבואה החדשנה שנתקירה, ויחד עם זאת זהו יום של שמחה והודאה על התורה הקדושה שזכהנו לקבל ביום זה, כמובא באברבנאל: "לשבח ולהודות לשם... בעניינו נפשנו בניתנת התורה...".

נאמר בפסוקכב: "זִבְקָרָתֶם אֶת קָצֵיר אַרְצָכֶם לֹא תִּכְלֶה פָּאַת שְׂדֵךְ בְּקָצֵרָךְ...".

נשאל: מדוע התורה חוזרת כאן שוב על מצוות פאה ולקט, הרי הן נזכרו כבר בפרשה הקודמת (ויקרא יט, ט)?
נענה, שהتورה שבה לדבר על מצוות הקשורות בקצר אחר פסוקי חג השבעות השיכיים לתקופת הקצר, וכדברי האבן עזרא: "וַתִּשְׁעַם לְהֻבִּיד 'ובקצרבם'... פָעֵם שְׁנִית, בַעֲבוּר בַי חַג השבעות בְכָורי קָצֵיר חַטִים, הַחַדְרָה שְׁלָא תִשְׁבַּח מָה שְׁצִוַּתְךָ לְעַשְׂתָה בַיּוֹם הַהִמְמָן".
לאחר מכן נביא את דברי ר' יוסי, המסביר שחזר הכתוב על מצוות אלו למדנו שהעובד עליו עובר בשני לאין.

נוסיף על כך את דברי רשי על מעלת מתנות עניים, וזה לשונו:
"מה ראה הכתוב ליתנים [את מצוות פאה ולקט] **באמצע חנילם, פסה ועכרת מבאן, וראש השנה ויום הביכורים וחג [סוכותן] מבאן?** ללמדך שבל הנזון לך, שכחה ופאה לעני בראוי מעלה עליו באילו בנה בית המקדש והקריב עליו קרבנותיו בתוכו".

לאור דבריו נדבר עם הילדים על מעלת מידת החסד והנתינה לעניים, ונחזור בקצרה על עניינים של מצוות פאה ולקט, כפי שלמדנו בפרשת קדושים.

בלימוד על הג השבועות נדבר עם הילדים על גודלו של יום מתן תורה. התורה היא התכלית של עם ישראל, ומבחן הפסח אנו מוחכים ומצפים לרוממות המיווחדת שבאה ביום זה. מלבד זאת אנו מודים לה' על טובו הגדול עמו בברכו את תבואתנו מדי שנה בתקופת קציר החיטאים.

ראש השנה (פסוקים כג-כח)

נאמר בפסוק כד: "דִּבֶּר אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֹמֶר בַּחֲדֵשׁ הַשְׁבִּיעִי בְּאַחֲרֵי לְחֶדֶשׁ...".

נאמר לילדים שהחודש השביעי בתורה הוא חדש תשרי, שכן בתורה מנינו החודשים מתחילה מניסן.

"יְהִי לְכֶם שְׁבָתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה...".

בפרשת פנחס נאמרה: "יּוֹם תְּרוּעָה יְהִי לְכֶם" וועל כך כתוב בספר החינוך שם: "שניצטוינו לשמעו קול שופר ביום ראשון של תשרי... שנאמרה: יום תְּרוּעָה יְהִי לְכֶם... מפי השמועה למדו זל שהיא בשופר...".

כלומר בראש השנה ישנה מצווה לשמעו קול שופר, וזהי המצווה המובאת בפרשتنا: "זכרון תְּרוּעָה".

נעה את השאלה: מדוע מצוהسو מופיעה בפרשتنا בלשון "זכרו תרואה"?

סביר שאת המילים "**זָבְרוּ תְּרוּעָה**" ניתן לפרש באופנים שונים:
א. ה' זכר לנו את עקדת יצחק על ידי תרועת השופר, כמובואר ברש"י.

ב. בזכות התרועה אנחנו נזכירים לפני ה', ודברי הרשב"ס: "על ידי התרועה תיברו למקום".

ג. על ידי התרועה נזכר ביום זה' הוא מלכנו, ודברי הספרנו: "**זָבְרוּ תְּרוּעָת מֶלֶךְ**... וזה מפני היותו יושב או על כסא דין... וראי לנו לשמה או יותר על שהוא מלכנו ויטה בלבוי חסר, ויוכחה אותנו בשפטו אותנו".

"מקרא קידוש"

ראש השנה הוא יום קדוש, לכן אנו חוגגים אותו במאכל, במשתה ובכוסות נקיה. וכך נאמר **בספר נחמיה** (ח, י) בנוגע לראש השנה: "...אכלו משלגיים ושתי ממתקיים... כי קדוש היום לאידינו ואל תעצבו כי קידות ה' היא מעזבם".

נשאל: כיצד אפשר לשמה בראש השנה, הרי מדובר ביום של דין? הענה, שדינו של ה' הוא דין שנובע מאהבתו אותנו ורצונו לזכותנו בדיון, לדברי האלשיך שתקיעת השופר בראש השנה מביאה להכנות ותשובה, ומטהרת ומרוממתה וمبיאה אותנו לידי שמחה, ועל כן ראוי ביום שכזה לשמה גם באכילה ובשתיה.

נאמר שחסד זה עשו ה' רק עם ישראל עצמו, אף על פי שאין ביום זה את כל ברואי העולם, דברי האברבנאל:

"וינה ביהו ראש חודש תשרי... ויום הדין לכל בא עולם... לבן ברצונות ה' לובות את ישראל הודיע ונילה את אונם שהו הוא יום הוראה רבה ובריות בו יפקדו לחים ולמוות, ויצו אתם לעמוד על נפשם להשתדל להנצל ולהמלט מהנזרות השמיימות... ולדבקה בו... שבستر בনפי יסתירם כיון שהם עם מרעיתו וחבל נחלתו".

נוסיף ונאמר שבראש השנה אנו שמחים גם על הזכות שבhamelcaת ה' علينا, כי ה' חס ומרחם ומזכה את ישראל בדין, כפי שראינו בספרינו. מצוות ראש השנה וממנהנו לא מפורשים בפסוקים אלא נלמדים מדרשות חכמים או באים במסורת שערה מדור לדור. לא נאמר בתורה שיום זה הוא ראש השנה ולא נאמר שהוא יום דין, ואף לא נזכר בו שופר. נאמר רק "יום תרועה", או "זָקְרוֹן תִּרְעָשָׁה" ולא מפורש מהי התרועה ומה מספר התרועות לצרכי להריע. כל הדברים הנוגעים להלכות יום זה נלמדו על ידי חכמיינו ז"ל בדרשה.

בלימוד פסוקי ראש השנה עולה באופן מיוחד חשיבותה
הגדולה של מסורת תורה שבבעל פה שכל ענייני היום
مبוססים עליה.

נאמר בפסוק כה: "בְּלִילְאַכְתּוּ עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂו..."

התורה אוסרת עשיית מלאכה בראש השנה, כדי שנוכל להתרכו
בשמחה היום במאכל ובמשתה, בתפילה וביראת ה'.

"וְהִקְרַבְתֶּם אֲשֶׁר לְהִ"

התורה אינה מפרטת כאן אילו קרבנות מקריבים, כיון שמדובר
בקרבנות המוספים הנוהגים בכל החגים כמפורט בספר במדבר (פרקים
כח-כט). מוספי ראש השנה הם: פר אחד, איל אחד ושבועה כבשים
לעליה וشعיר חטא אחד (וראה במדבר כט, א-ו).

יום הכהנים (פסוקים כו-לו)

נאמר בפסוק נז: "אַךְ בָּעֵשׂוּ רְחִדָּשׁ הַשְׁבִּיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפָרִים הוּא..." קביעת יום הכהנים דזוקא בעשרי בתשרי מבוארת בר"ן (ראש השנה דף ג עמוד א בדף הר"י). נביא שניים מטעמי: א. ראש השנה נקבע לאחד בתשרי כיון שאז נידון אדם הראשון ויצא זכאי בדין, ויום הכהנים נקבע בעשרה בתשרי כיון שאז סלח' ה' לבני ישראל על חטא העגל!
ב. משה עלה אל ה' בא' באלוול כדי להתפלל שיסלח לישראל על חטא העגל, ושהה בהר ארבעים ימים. נמצא שאربעים הימים הסתיימו בעשרה בתשרי ובו ביום סלח' ה' לישראל ואמר "סְלַחֲתִי בְּדָבָרְךָ". כיון שנתרצה ה' לישראל ביום הכהנים הוקבע ביום סליחה לדורות.

"מִקְרָא קָדְשׁ יִהְיָה לְכֶם..."

כתב רש"י: "ביוֹם הַכְּפָרִים קָרְשׁוּ בְּכֻסּוֹת נְקִיה וּבְתִפְלָה, וּבְשָׁאָר יָמִים טוֹבִים בְּמַאֲכָל בְּמִשְׁתָּה וּבְכֻסּוֹת נְקִיה וּבְתִפְלָה".
כלומר הביטוי "מִקְרָא קָדְשׁ" עניינו חגיגות ושמחה הבאים לידי ביתו גם במאכל ומשתה, וכיון שביום הכהנים אסור לאכול ולשתות, החגיגות באה לידי ביתו בבגדי חג ובתפילה מיוחדת.

נשאל: מדוע שמחים ביום זה, הרי מדובר ביום של דין?
נענה, שהשמחה ביום כיפור היא על כך שה' מוחל על עונונותינו. נביא את דברי המשנה במסכת תענית (פרק ד משנה ח), האומרת שלא היימים טובים לישראל ביום הכהנים וט"ז באב. ונסביר שהסבירה לכך שיום הכהנים הוא יום טוב גדול, היא משום שיש בו סליחה ומהילה (תענית דף ל עמוד ב).

המילים "יִהְיָה לְכֶם" מלמדות אותנו שיום כיפור ניתן רק לעם ישראל ולא לאומות העולם. לאור זאת נדבר על האהבה הגדולה של ה' לישראל כאב האוהב את בניו, ונזכיר את דברי רבינו עקיבא בסוף מסכת

יומא (פרק ח משנה ט): **"אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין וממי מטהר אתכם? אביכם שבשמיים."**

"וְעִגֵּתֶם אֶת נַפְשַׁתְּכֶם..."

התורה לא מסבירה כיצד יש לענות את הנפש ביום זה. חכמיינו ז"ל בפרק שמיני של מסכת יומא מבארים שהכוונה היא לאיסור אכילה ושתייה, **דברי האבן עזרא**: **"ידענו כי העינוי הפרק התענוג, והוא הצום."**

נשוב ונזכיר כמה חשובה תורה שבבעל פה שבludeיה לא היינו יודעים כיצד יש לקיים את דברי התורה.

טעמה של מצוות העינוי ביום הכהנים מבוארת בספר החינוך (מצווה שני):

"שהיה מחסדי השם על כל בריותיו קבוע להם יום אחד בשנה לכפר על החטאים עם התשובה... ולבן נצטוינו להתענות בו, לפי שהמאכל והמשתה יותר הנאות חזש המשוש יעוררו החומר להמשך אחר התאותה והחטא, ויבטלו צורת הנפש החכמתה מחפש אחר האמת שהוא עבודה האל ומופרו הטוב והמתוק לכל בני הדעת. ואין ראוי לעבד ביום בו או לדין לפני אדוניו לבוא בנפש חשוכה... על בן טוב לו להנביר נפשו החכמתה ולהגביע החומר לפניה באותו היום הנכבד, למען תהיה ראהו ונבונה לקבל כפרתת...".

אכילה ושתייה ושאר הנאות הגוף מושכות את האדם אל החומר והתאותה, ומכיון שיטוס כיפור הוא יום של כפירה האדם מצויה להכנייע בו את תאוצתו ולחזק את נטיותיו הרוחניות.

הדיון על שלילת הנאות החומריות עלול לגרום לילדים לחשב שיש פסול באכילה ושתייה, لكن במקומות להודגש את שלילת הנאות החומריות נדגיש את קדושת היום וחשיבות הקדשו לתפילה ותשובה ולא לאכילה ושתייה.

"זה קרבתם אשח לה"

גם כאן התורה אינה מפרטת אילו קרבנות מקריבים, כיון שם כאן מדובר בקרבנות המוספים הנוהגים בכל החגים, כמפורט בספר במדבר (פרקים כח-כט). מוספי יום הכהנויות הם: פר אחד, איל אחד ושבעה כבשים לעולה ושעיר חטא אחת (ראה במדבר כח, ז-יא).

nocel להזכיר לילדיים את הנלמד בפרשת אחרי מות, שבמסגרת העבודות של הכהן הגדול במקדש ביום הכהנויות, לאחר הטבילה הראשונה - בגמר עבודות תמיד של שחר - הקריב הכהן הגדול את הפר ושבעת הכבשים לעולה, ולאחר טבילתו השלישית הקריב את שער החטאota ואת איל העולה (AIL העם).

נאמר בפסוק כח: "זֶכְלָמָלָכָה לֹא תַעֲשֵׂו בְּעִצָּם הַיּוֹם הַזֶּה..."

יום כיפור חמור הוא מכל המועדים האחרים בכך שאסורה בו כל מלאכה בשבת. גם 'מלאכת אוכל נפש' המותרת בשאר ימים טובים, אסורה ביום הכהנויות.

"כִּי יּוֹם בְּפָרִים הוּא לְכַפֵּר עַל־יכֶם..."

טעם איסור מלאכה ביום הכהנויות מבואר בספר החינוך (מצווה שיז): "משרשי המצווה על צד הפשת כדי שלא יהיה טרודין בשום דבר ונשים כל מחשבתנו וכל כוונותינו לבקש מהילה וסליחה מאת אדון הכל ביום זה...".

כלומר התורה אסורה علينا לעשות מלאכה, כדי שנוכל להתרכו ביום זה בתשובה ובבקשת מחליה.
דברים דומים כתוב האברבנהל:

"כִּי לְהַיּוֹת יוֹם מִוּחָד לְמַלְאָכָת הַשָּׁמִים וְעֲבוֹדַת הַקּוֹדֶשׁ, שָׁאוֹן רָאוֹי שְׁיעַשֵּׂה בּוֹ שָׁוֹם מַלְאָכָה אַחֲרַת שְׁיוֹחוֹ בָּהּ טְרוֹדִים, אֶלָּא שְׁתַחַיָּה כָּל מַחְשֻׁבּוֹתָיהם פָּנָיוֹת לְתִשְׁׁוֹבָה וְלְתִחְיָה וְלְבִקְשַׁת הַכְּפָרָה וְהַסְּלִיחָה, כִּי אֵיךְ יִعַשֵּׂה מַלְאָכָה בּוֹם הַהוּא מִי שְׁחִיוּ תְּלוּיִים מִנֶּר וְלֹא יְדַע אָם יִכְתֵּב לְחִיּוֹم אוֹ לְמוֹתָה".

נאמר בפסוק לב: "שְׁבַת שְׁבַתּוֹν הוּא לְכֶם..."

על ביטוי מיוחד זה כתב האבן עזרא (ויקרא טז לא): "שְׁבַת שְׁבַתּוֹן - שְׁבִיתָה הַשְׁבִיתָה שָׁאֵין לְמַעַלָּה מִמֶּנָּה".
ביטוי זה מציין את מעלה הנדולה של יום הכיפורים.

"בְּתִשְׁעָה לְחֶדֶש בְּעֶרֶב..."

נסב את תשומת ליבם של הילדים לכך שהتورה משתמש במספר "תשעה" על אף שפתחה "אָהָבָעֵשׂוֹר" (פסוק צז), וכן לבאורה פסוק זה מיותר, שכן נאמר כבר "בְּעֵשׂוֹר"? :

נענה, שאלות אלה הביאו את חכמיינו ז"ל לדרש שתי דרישות:
הachat - הتورה רמזה שיש להתחיל להתענות מהתשיעי בתשרי,
כלומר מעט לפני הלילה, כדי להוסיף מון החול על הקודש.
השניה - הتورה רמזה שמי שאוכל ביום התשיעי מקבל שכר באילו
הוא צם אף בתשיעי, כי מצוה לאכול בו. יתרה מזאת, כל האוכל
בתשיעי נחשב לו הדבר כאילו צם תשיעי ועשירי.

יום הכיפורים נקרא בתורה "אחת בשנה", היום המירוץ
בשנה. ביום זה מתגלת אהבתו הנדולה של ה' לעמו, ה' חפץ
לטהרנו מכל חטא ולכפר על כל עונונתינו. ביום זה אנו
מטרצאים בתפילה בזידוי ובתשובה, יחד עם זאת אנו
שמחים ומודים למלכנו על ההזדמנויות המירוצת שניתנה לנו
למחילת עונות.

חג הסוכות (פסוקים לג-מד)

נאמר בפסוק LOD: "קָרְבָּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָמֵר בְּחִמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לְחֶדֶש
הַשְׁבִּיעִי הַזֶּה חַג הַסּוֹכּוֹת שְׁבֻעָת יְמִים לְהִ"

בפסוקים אלו מלמדת הتورה על חג הסוכות, שחל בט"ז בתשרי

ונמשך שבעה ימים. בחג הסוכות מתעללה עם ישראל ומתרומים בהמשך לימי הדין, ובשונה מראש השנה ויום כיפור בהם לצד השמחה יש גם אימת הדין, בחג הסוכות השמחה היא שלמה, והוא אף מכונה "זמן שמחתנו".

בפסוקים הבאים מאERICA התורה לבאר את מצוות החג.

נאמר בפסוק לו: **"שבעת ימים תקריבו אשה לה' ביום השmini מקרא קדש יהיה לכם... עצרת הוא..."**

כתב רשי: "עצרתי אתכם אצלי, מלך שוימן את בניו לסעודת לך וכך ימים, כיון שהניע זמן להפטר, אמר: בני, בבקשה מכם עכבר עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם".

نبיא לילדיים את המשל שהביא רשי ונסביר שהנמשל הוא שה' הוא המלך ואני בניו, וה' מזמין אותנו לבית המקדש לסעוד אותו ולחוגו אותו במשך כל ימי החג. כיון שנסתינו משבעת ימי הסוכות, מבקש ה' שנשאר אליו בירושלים גם בשmini עצרת ולא נמהר להיפרד ממנו.

הנצייב מסביר שבימי חול המועד ישראל עוסקים בהקרבת קרבנות החג, ובנוסח לכך, מי שנדר או נדב קורבן לעיתים מביאו ברigel, לכון ציווה ה' להוסיף يوم כדי שיוכלו ישראל לנצלו לשמיית דברי תורה מהכהנים גדולי החכמים, וזה לשונו:

"תבלית המועדים מה שרצת הקדוש ברוך הוא שיתאספו ישראל לירושלים וליראות בעוזה הוא כדי ללימוד תורה ומוסר מן הכהנים, שהרי בירושלים הוא מקור לכל דבר ה' ושם למדו איך להתנהג בשובם אחר החג לביתם. והנה בימים הראשונים של החג היו כל ישראל טרודים בראשיה ובחגינה בשלמי נדר ונדבה הבא בחול המועד מכל השנה ורק ביום האחרון של החג שוב לא היה קרבנות ראייה וחגינה... והיו כל ישראל פנוים או לקבל מוטר ותובחת, ומשום חci [כך] נקרא יום השmini עצרת [שכל ישראל עוזרים ונאספים לשמעו דברי תורה]."

נאמר בפסוק לט: "אַתָּה בְּחִמְשָׁה עֲשֶׂר יוֹם לְחַדֵּשׁ הַשְׁבִּיעִי בְּאַסְפָּכֶם אֶת
תִּבְאוֹת הָאָרֶץ תִּהְגֹּו אֶת חָג ה' שָׁבָעַת יְמִים..."

חג הסוכות חל בתקופת האסיף. בחג זה אנו מכירים שהחול מאת ה',
ומודים לו על התבואה והפירוט שזיכנו לאסוף, כמבואר ברלב'ג.

"בַּיּוֹם הַרְאָזֶן שְׁבָתוֹן..."

לאור דברי הנצי"ב אודות שמיini עצרת, נסביר שבחג ראשון של
סוכות אנו מצוים להימנע ממלאכה, כדי שניה פנויים לתפילה
והודיה על ברכת התבואה שנטו ה' בשדותינו.

נאמר בפסוק מה: "זְלִקְחָתֶם לְכֶם בַּיּוֹם הַרְאָזֶן פְּרִי עַץ הַדָּר בְּפִטְמָרִים
וְעַנְרָעָעָת וְעַרְבִּי גַּחְלָל..."

מצוות עשה לקחת וליטול ארבעה מינים בחג: "פְּרִי עַץ הַדָּר" - זה
אתרווג, "בְּפִטְמָרִים" - זה לולב, "עַנְרָעָעָת" - זה הדס ו"עַרְבִּי גַּחְלָל" -
אלו ערבות.

נציון שmedian תורה אנו מצוים על נטילת ארבעת המינים רק ביום
טוב ראשון של חג הסוכות, כפי שמשתמע מפסוקנו, ומדובר חכמים
אף בשאר הימים, וכדברי הרמב"ם (הכלות סוכה ולולב ז, יג-טו):

"מצוות לילך להנטל ביום הראשון של חג בלבד בכל מקום ובכל
זמן ואפילו בשבת... ובמקדש בלבד נוטלים אותו בכל יום ויום
שבועת ימי חגנו... משחרב בית המקדש התקינו שיהיו לולב ניטל
בכל מקום כל שבעת ימי החג ובר למקדש...".

נדבר על כך שmbין ארבעת המינים רק הערכה מפורשת בפסוק בעוד
שאר המינים מוזכרים בלשון כללית, ולולא דברי חכמים לא היינו
מסוגלים להכירו באלו מינים מדויבר.

לאור זאת נדבר על חיוניותם של דברי חכמים שלולא דרישותיהם לא
היינו יודעים כיצד צריך לקיים מצוות נטילת ארבעת המינים ומהם
פרטי הדינים הנוגעים לזהותם וכשרותם של המינים.

כאמור (ראה פסוק לט) בחג הסוכות אנו מודים לה' על האסיפה. זהו גם עניינים של ארבעת המינים, להודות לה' על הברכה שניתנו בגידולי שדותינו, וכדברי בעל ספר החינוך (מצווה שכד):

"...לפי שמי הcheng הם ימי שמחה נדולה לישראל, כי הוא עת אסיפות התבואה ופרירות האילן בבית, ואו ישמחו בני אדם שמחה רבה, ומפני בן נקרא חג האסיפה. וציווה הא-ל לעמו לעשות לפניו Cheng באותה העת לזכותם לעיקר השמחה לשמו יתברך, ובחוות השמחה מושכת החומר הרבה ומשבחת ממנה יראו אלקים, בעת החיה צונו שם לקחת בין ידינו דברים המובירים אותנו כי כל שמחת לבנו לשמו וללבבוזו, והיה מרצונו להיות המוביר מין המשמח במו שהעת עת שמחה, כי צדק כל אמרי פין, וידוע מצד הטבע כי ארבעת המינים כולם משיחי לב רואיהם".

נוסף ונאמר שארבעת המינים רמזים לארבעה איברים בגוף - הלולב רומז לעמוד השדרה, האתרוג רומז לב, ההדס לעיניים והערבה לשפטים, כמו בא **במדרש תנומה** (אמור יט): "תדע לך שהלולב זהה דומה לשדרה של אדם, וההדרם זהה דומה לעיניים, והערבה דומה לשפטים והאתרוג דומה לב".

רמזים אלו מלמדים אותנו שעבודת ה' שלנו צריכה להיעשות בכל איברי גופנו.

כמו כן ארבעת המינים רמזים לארבעה חלקים בעם, לדברי המדרש **בויקרא רבה** (ל יב):

"פְּרוּ עַזْ חֶדְרֵי - אֲלֹו יִשְׂרָאֵל, מֵה אָתָרָג זֶה יִשְׁבּוּ טָעַם וַיֵּשְׁ בּוּ רִית, כִּרְ יִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בְּהֶם בְּנֵי אָדָם שִׁישָׁ בְּהֶם תּוֹרָה וַיֵּשְׁ בְּהֶם מְעֻשִׂים טוֹבִים.

'**בְּפֹתֹת תְּמִרִים**' - אֲלֹו יִשְׂרָאֵל, מה התמרה הוא יש בז טעם ואין בו רית, כִּרְ הם יִשְׂרָאֵל, יש בז שיש בז תורה ואין בז מעשים טובים.

'ענף עץ עבות' - אלו ישראל, מה הרם יש בו ריח ואין בו טעם, אך ישראל, יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה.

'ערבי נחל' - אלו ישראל, מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, אך הם ישראל, יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים.

ומה הקדוש ברוך הוא עוזה להם. לאבדן אי אפשר? אלא אמר הקדוש ברוך הוא: יוקשרו כלום אגודה אחת וחן מכפרין אלו על אלו. ואם עשיתם בכך, אותה שעה אני מטהלה".

כלומר, אגדת המינים ייחדי מורה על האחדות והאהבה שבישראל.

נאמר בפסוק מב: "בְּסֻכֹּת תֵּשֶׁבוּ שִׁבְעַת יְמִים..."

mpsok זה אנו למדים שישנה מצוות עשה לגור בסוכה במשך שבעת ימי החג.

חכמוני זו למדו מהמילה "תֵּשֶׁבּוּ" שהישיבה בסוכה צריכה להיות כמו ישיבה בדירה, ככלומר מצווה לגור בסוכה ולעשותה עיקר: לאכול ולשתות בה, לישון בה, ללימוד בה ולשוחח בה, כמו בא **שולחן ערוך** בהלכות סוכה (אורח חיים תרלט, א):

"ב'יך מצוות ישיבה בסוכה? שיחיה אוכל ושותה ויישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת הימים, בין ביום בין בלילה, בדרך שהוא דרך בכיתו בשאר ימות השנה. ובכל שבעת ימים עוזה אדם את ביתו עראי ואת סובתו קבוע. כיצד? בלילה הנאים, מצוות הנאות, בסוכה...".

אנו מצוים להשתמש בסוכה בכלים נאים המלמדים על כבודה של המצווה וכן אנו נהגים גם לקשוט את הסוכה וליפות אותה בשרשראות ובציפורים נאים. יחד עם זאת אנו מצוים להיזהר מעשיית מעשים בזווים כמו שטיפת-כלים בסוכה.

נאמר בפסוק מג: "למְעֵן יִדְעַו דָּרְתֶּיכֶם בַּיְמֹתָה הַשְׁבַּתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַזִּיאֵי אֹתָם מְאֻרֵץ מִצְרָיִם..."

נהלכו רבי אליעזר ורבי עקיבא במסכת סוכה (דף יא עמוד ב) באלו סוכות ישבו בני ישראל במדבר: האם הכוונה לსוכות ממש או לענני הכבוד? גם בפרשימים לפסוק זה מצינו שתי דעתות: רש"י פירש "ענני כבוד" ורש"ט פירש "סוכות ממש".

نبיא בפנוי הילדים את שתי הדעות ונדבר על כך שלפי שני הפירושים שבתנו בסוכה אנומצוים לזכור את ניסי ה' – או את העננים שפרש ה' כדי לכבדנו וכדי להונן עליינו מפני המשם ומפני הקפור, או את הסוכות שהמציא לנו ה' בתנאי המדבר וספק כל צרכנו. נשאל: מדוע נצטוינו לשבת בסוכות בחודש תשרי ולא בחודש ניסן, שבו ישבנו בסוכות בצתתנו ממצרים?

לשאלת זו נביא שלוש תשובות:

א. חודש תשרי הוא זמן האסיף ובחג הסוכות אנו מודים על ברכת התבואה שניתנה לנו. הזכרת הסוכות שהמציא לנו ה' במדבר דוקא ביום זה היה על מנת שנזכיר שכל הטובות הם מעם ה', ולא כוחנו עשה לנו את החיל הזה, כדי הרשכ"ט: "זה טעםו של דבר: 'חג הסוכות תעשה לך... באסף מגןך ומיקבך', באסף את התבאות הארץ ובתיכם מלאים כל טוב – דגון, תירוש וייחדר, למען תזבורו כי בסוכות הוישבת". במדבר ארבעים שנה ללא יישוב ובכל נחלה, ומתוך כך תנתנו הודאה למי שתנתן לכם נחלה, ובתיכם מלאים כל טוב, ואל תאמרו לבבכם 'בחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה'".

ב. נצטוינו לשבת בסוכה בחודש תשרי בו מזג האויר מתחילה להעשות חורפי, כדי שיראו אנו יושבים בסוכה לשם מצות ה', ולא יחשבו שאנו יושבים בסוכה כדי ליהנות מהצל ומהאויר הטוב ששוררים בחודש האביב. וכך כתוב המשנה ברורה בשם הטור (תרכ"ה סעיף קטן א): "זאת על פי שיצאנו ממצרים בחודש ניסן לא ציונו לעשות סוכות באותו הזמן, שהוא ימות הקץ ודרך כל אדם לעשות סוכות לצל,

ולא היה ניכרת עשייתנו שהם במצוות ה' יתברך, ולכן ציוה אותנו שנעשה בחודש השבעי שהוא זמן הנשימים, ודרך כל אדם לצאת מסוכתו לבתו ואנחנו יוצאים מז הבית לישב בסוכה, בזה מראה שהוא עשה לשם מצוות ה' יתברך".

ג. ה' ציוינו לעשوت סוכות בט"ז בתשרי שכן אז חזרו ענני הכבוד לאחר הסתלקותם בחתאת העגל, כהסבירו של הגר"א: "שבאשר חטא ישראל בעגל נטהלקו ענני הכבוד, ולאחר שהתפלל עליהם משה בארכבים יום סלח ה' בסופם ביום הביטורים, ואו ירד משה וציווה על עשיית המשכן ונמרץ להתנדב ביד בתשרי, ובט"ז התחלו לבנותו וחוריו העננים".

נזכר על המשמחה הגדולה שאנו שמחים בחג הסוכות על כל הטוב שה' עשה עמו בברכה הגדולה שניתן ביבול שdotינו. עם זאת נDIGISH גם שאנו מודים לה' על כל הטובות שעשה ה' לאבותינו כשהוציאם ממצרים כשהם עטופים ומוגנים ענני כבודו. לאחר מכן, בשמיini עצרת, אנו מתרכזים בשמחת התורה והזכות ללימוד אותה ולקיימתה.

המסרים העולים מפרק כג

יום השבת

1. השבת מקודשת מכל המועדים.
2. שבת נקראת "שבת שבתון".
3. השבת מזכירה את בריאות השמיים והארץ ואת יציאת מצרים.
4. השבת אסורה בכל מלאכה, כולל מלאכת אוכלapse'.
5. מצוה לקדש ולענג את השבת במאכל, במשתה ובכוסות נקיה.
6. השבת היא קודש לעבודת ה' בתפילה ובלימוד.

חג המצוות

1. גודלכם של ישראל - ישראל מקדשים וקובעים את תاريיכי המועדים.
2. מעלת חג המצוות - חג המצוות הוא ראש למועדים, בו הוציאנו ה' ממצרים ובו לקחנו לו לעם.
3. מטרת החג - א. שמחה - שמחים במאכל ובמשתה ובכוסות נקיה.
ב. לימוד יסודות האמונה - גודלה ה', השגחתו ואהבתו לעמו.
ג. הודיה לה' על ניסיו וחסדיו, בתפילה ובהלל.
ד. קבלת עול מלכות שמים ומצוות.
ה. חיזוק חברתי - אהבה ואחווה.
ו. לימוד יסודות אלו לבנים.
4. מעלת שביעי של פסח - ביום זה קרע ה' את הים והצילנו מידי המצרים.

קצירת העומר והקרבתו

1. **מעלת הארץ** - א. מצוות קרבן העומר היא דוקא בארץ ישראל.
ב. בני ישראל שמחים לבוא לארץ ישראל.
2. **הכרת הטוב** - הקרבת העומר באה לעורר את ישראל לזכור את החסד שעושה עמם ה' בחדשו את תבואתם בכל שנה ושנה.
3. **השגחת ה'** - א. בזכות הקרבת העומר מברך ה' את תבואת השדות.
ב. בזכות הנפת העומר מבטל ה' רוחות רעות וטלים רעים.
4. **חшибות תורה שבعل פה** - לולא תורה שבעל פה היינו טועים בהבנת המילים "מ מהרת השבת".

ספרית העומר וחג השבעות

1. **גודלותו של חג השבעות** - א. ביום זה ניתנה התורה.
ב. אנו סופרים חמישים יום מפסח ועד שבעות כדי להראות את ציפיינו הגדולה ליום מתן תורה.
2. **מטרת החג** - א. שמחה במאכל ובמשתה ובכוסות נקיה.
ב. הودיה לה' על קציר התבואה ועל מתן התורה.
3. **גודלה תורה** - א. התורה היא עיקר החיים של ישראל וכדי לקבללה נגאלנו מצרים.
ב. התורה היא תכליות של ישראל ומביאה אותם לחירות רוחנית.
ג. מתן תורה מהויה השלמה ליציאת מצרים.
4. **קדושת ארץ ישראל** - רק ממנה אפשר להביא חיטאים לקרבן שני הלחים.
5. **הודיה לה'** - בהבאת שני הלחמים אנו מנצלים את זמן הקציר כדי להודות לה' על הברכה שניתן בתבואתנו, ועל הזכות שנפלה בחלקו לנו לקבל את התורה.

פה ולקט

מעלת נתינת מתנות עניים - הנוטן לקט שכחה ופה לעניים
כאילו בנה את בית המקדש והקריב בו קרבנות.

ראש השנה

1. **מעלת היום - א.** ראש השנה הוא יום הדין.
ב. בראש השנה מגלה ה' את אהבתו לישראל בכך שמצוותיהם להיטהר ולעשות תשובה ומטה את הקף לטובה.
2. **חшибות מסורת תורה שבعل פה -** רוב עניניו היום נלמדים בדרשות חכמים. לו לא דבריהם לא היינו יודעים על היותו יום דין, וכן על התקיעת דוקא בשופר, על מטרתה, על סדר התקיעות ומספרן.
3. **מטרת החג - א.** לעורר את בני ישראל לתשובה.
ב. להזכיר שה' הוא מלכנו.
ג. לשמהו במאכל, במשתה ובכוסות נקייה על הזכות לשוב בתשובה.

יום הכיפורים

1. **מעלת היום - א.** יום הדין.
ב. יום שבו ה' מגלה את אהבתו הגדולה לעמו על ידי שסולה להם על כל עונותיהם.
ג. יום של תפילה ותשובה.
ד. יום חג ושמחה על מיחילת העונות.
ה. יום של עיסוק בענייני קדושה ולא במאכל ובמשתה.
ו. אסורה כל מלאכה כדי שבת.
ז. נקרא "שבת שבתו".
2. **"יהודם של ישראל - יום הכיפורים ניתן לכפרה אך ורק לישראל."**

חג הסוכות

1. מטרת החג - א. לשמה במאכל ובמשקה ובכוסות נקיה.
ב. לזכור את הניסים שעשה ה' לישראל במדבר.
ג. הודיה לה' על אסיף התבואה ועל הניסים במדבר.
ד. הכרה בכך שככל הטוב שבא לנו, הכל מאת ה', והוא הנוטן לנו כוח לעשות חיל.
2. מטרת ארבעת המינים - א. הודיה לה'.
ב. להזכיר לנו שההשפעה היא לשם ה' ולכבודו.
ג. רמז לעבודת ה' בכל איברינו.
ד. רמז לאחדות וחיבור בין כל חלקי העם.
3. מעלת מצוות סוכה - מצווה לעשותה עיקר ולדור בה כל שבעת הימים, בדרך שדר בביתו.
4. מצווה לשמה - אנו יושבים בסוכה בחודש תשרי, בזמן תחילת הגשמיים, כדי שלא יחשבו שאנו חנו עושים זאת רק כדי ליהנות מהאויר הטוב בחודש האביב.
5. אהבת ה' לישראל - בסוכות החזיר ה' לישראל את עני הכבוד לאחר ששלח להם על חטא העגל.
6. מעלת שמיני עצרת - א. ביום זה חפץ ה' לעכבותו שלא נפרד ממנו מיד בתום החג, ובכך מגלה ה' את אהבתו המיווחדת לעמו.
ב. שמיני עצרת הוא יום בו אנו שמחים בתורת ה', על הזכות ללמידה ולקיימה.

פרק כד

בפרקנו שלושה נושאים עיקריים:

1. **עריכת הנרות במנורה**
2. **עריכת לחם הפנים**
3. **המגדף ועונשו**

שתי הפרשיות הראשונות בפרק עוסקות בסדר עריכת נרות המנורה ולחם הפנים ולכוארה מקום הוא בחומש שמות, בפרשיות תרומה תשואה, בסמוך לציויים השונים על המשכן. האברבנאל מבאר שבכל זאת נקבע מקום של פרשיות אלו כאן מפני שכשם שהקרבות המוזכרים בפרשיות המועדות באים מכיספי ציבור, כך גם השמן ולחם הפנים באים מכיספי ציבור, ומשום כך הוסמכו הפרשיות זו לאו. טעם נוסף שניתן להביא הוא שפרשיות אלו – המנורה ולחם הפנים – מלמדות שהmpegash בין ה' לבין עמו אינו מתקיים רק במועדים, אלא תמיד, כל יום וכל שעיה.

עריכת הנרות במנורה (פסוקים א-ד)

נאמר בפסוק ב: **"צְאוּ אֶת בָּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְקֹחُו אֱלֹיךְ שָׁמָן זִית זַךְ פְּתִית לְמֹאֲרָר..."**

נדגש את המילים **"וַיְקֹחُו אֱלֹיךְ"**, בהן רמזו שהשמן למנורה צריך להיקנות מכיספי ציבור, בשונה מהציוי הנזכר בפרשית תשואה, שם הציוי הוא על כל יחיד וייחיד לנדר שמן למשכן, וכדברי הרמב"ן:

"שם ציוה - זיקחו אלך שמן זית וך מאת בני ישראל', כלומר מאת כל איש אשר נמצא אותו שמן... עם שאר תרומות המשכן ובן עשו... ועבשו בלה השמן ההוא... וציווה שיקחו בני ישראל משל ציבור לדורותם... בשמן הראשון".

נאמר בפסוק ג: "מחוץ לפְּרָכֶת הַעֲדָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יִעַרְךָ אֹתָו אַהֲרֹן מִזְרָח עד בְּקָר לְפָנֶיךָ...".

אחד העבודות שהיו במשכן היא הטבת והדלקת נרות המנורה. כך היה סדר הדלקה: כל בוקר במהלך הקרבת קרבן התמיד היה כהן נכנס לאهل מועד מדשן את המנורה (מנקה אותה משאריות הנרות שדלקו בלילה), ומטיב את הנרות (ומלא שמן ונותן פtilot חדשות בנרות). ובערב היה כהן מודליק את הנרות.

על המילים "יִעַרְךָ אֹתָו" אומר רש"י: "עריבה חרואה למידת בל לילה".
כלומר הייתה מידת קבועה של שמן בנרות שתספיק אף לילדי בטבת הארוכים.

הדלקת הנרות לפני ה', במקום השראת שכינתו, מחזקת בלבינו את ההכרה שה' יתברך אהוב אותנו ומשגיח علينا ורוצה לשכון בתוכנו, ומוכיחת לנו מתעלמים ביראת ה' ואהבתו.

בפסוק זה התורה מציינת את שמו של אהרן על אף שגם בני הכהנים מצוים על עיריכת נרות המנורה (ראה שמות צי, כא).

הנר החשוב ביותר במנורה היה הנר המערבי (המנורה עומדת לאורך הקיר הדרומי של היכל ממזבח למערב, והנר השני ממזרח נקרא 'הנר המערבי'). מידי בוקר, לאחר שכל נרות המנורה כבו, היה נר זה ממשיך לדלוק עד הערב בדרכ נס, וכדברי רש"י: "לפרchat העדת - ורבותינו דרשו על נר מערבי, שהוא עדות לכל באו עולם שהשכינה שורה בישראל, שנוטן בה שמן במדת חברותיהם [שאר הנרות], וממנה היה מתחילה [להדליק] ובה היה מסיים".

בכל ערב בעת הדלקת המנורה היה הכהן מושך את פtilot הנרות ומודליקם מאש הנר המערבי, שהיתה דולקת באורח נס.

עריכת לחם הפנים (פסוקים ה-ט)

נאמר בפסוק ה: **וַיָּלֶךְ סִלְתִּים וְאֲפִינִים אַתָּה שְׁתִים עֲשֵׂר חֲלוֹת...**"

על סדר עრיכת לחם הפנים אין כל ציווי בפרש תצוה, כאן בא הציווי לראשוונה.

על השולחן בהיכל היו מונחים בקביעות שנים עשר לחמי שאינים חמץ. כל לחם נעשה משני עשרונים סולת חיטים ומים. הסולת ללחם הפנים נפתחה באחת עשרה נפות.

עריכת לחם הפנים על השולחן היא לכבוד ה', על ידה מתחזקת לבב ישראל ההכרה שה' שוכן בקרבם ומשגיח עליהם, כפי שהסבירנו בחומר שמונות.

נבקש מהילדים לצוין באלו דברים נזכר הדרו של השולחן והלחם שעליו, ונזכיר מספר דברים: השולחן היה מצופה בזהב, היה עשוי מעץ משובח - עצי שיטים, היה מעוטר בזר זהב, לחמייו היו עשויים מסולת מנופה היטב, על השולחן הונחו שתיים עשרה חלות בשתי מערכות, כשל חלה הייתה עשויה משני עשרונים סולת ובערך שבע ליטרים ורבע לפי מידותינו הימים. אורך כל לחם היה עשרה טפחים, רוחבו חמשה ועוביו טפח. את שני הראשיו היו מקפלים כלפי מעלה).

שתים עשרה החלות מזכירות לנו את שנים עשר השבעתיים, כמוינו בתרגום יונתן בן עוזיאל: **"וַיַּתְפִּי יְתָה תְּרִימָרִי גְּרִיצָן שָׁוֹזִין לְתָלִיסָר שְׁבְּתִיא."**

נאמר בפסוק ו: **וַיָּשְׁמַת אֹתָם שְׁתִים מִעֲרֻכּוֹת... עַל הַשְּׁלָחֵן הַטָּהָר לְפָנֵי ה"**

לחמיים הונחו בשני טורים של שישה לחמיים.

כתב רש"י: **"הַשְּׁלָחֵן הַטָּהָר - שֶׁל זָהָב טָהָר."**

לאור דבריו נדבר על כבודו של שולחן ה' שהוא מצופה בזהב טהור, נקי מכל סייגים.

נאמר בפסוק ז: **וַיָּנַתְתֶּן עַל הַמִּעְרֶבֶת לְבָנָה וּבָה וְהִתְהַלֵּל לְלִקְרָבָה אֲשֶׁר לְה"**

בין שתי המערבות היו מונחים שני באזיכי לבונה (מיון מימי הבשימים). בשבת בצהרים היו הכהנים מבאים לחמים ובازיכי לבונה חדשים לשולחן, ובאותה שעה היו מוציאים את הלחמים והבזיכים הישנים. את שני באזיכי הלבונה היו מקטירים במערכה השנייה של קتورת ואת הלחמים חילקו בין משמרות הכהנים - היוצאת והכנסת.

נאמר בפסוק ח: "בַּיּוֹם הַשְׁבָּת בַּיּוֹם הַשְׁבָּת יִעֲרַבֵּנוּ לִפְנֵי ה' תְּמִיד...". החלפת הלחמים הייתה נעשית מיידי שבת. במשך שבוע שלם היו החלות מונחות על השולחן ונשמרות בטריותו ובחום שלhn, כאילו זה עתה יצאו מהתנור, דבר שהיה בדרך נס.

נאמר בפסוק ט: "וְהִיא תָּהַלֵּא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאֶכְלָהוּ בָּمָקוֹם קָדֵשׁ בַּיּוֹם קָדְשִׁים הוּא לוּ מַאֲשִׁי ה'...".

החלות היו קודש קודשים, אסור להוציאן מון העזרה וחיברים לאכול אותן שם. נסביר שמצד הדין החלות היו מיעדות להישרף על גבי המזבח ולהיות "מַאֲשִׁי ה'", אולם ה' נתן לכהנים.

נאמר לילדים שחילות לחם הפנים היו מזינות באופן מיוחד וכחן שאכל מהן מעט כבר חש שהוא שבע, כאילו סעד סעודת שלמה. ניתן לתאר את התחרגות הרבה שאחזה בכהני המשמרות - הכנסת והיוצאה - בשעה שבו סודדים לפני ה' ואוכלים מחלות לחם הפנים בעזרה.

נשאל: מדוע נאמר "לוּ" בלשון יחיד ולא 'לهم', לאחן ולבניו?נענה, שבני אהרן זוכים לאכול מלחם הפנים בזכות אהרן אביהם.

המגדר ועונשו (פסוקים י-כג)

הפרשה מסתiyaית בפרשת המגדר, אדם אשר קילל את ה', ובעונשו. נשאל: מדוע הביאו התורה את מעשה המגדר אחרי הציווי על עירכת נרות המנורה ולחם הפנים?

נענה, שעריכת הנרות ולחם הפנים היא משום כבוד ה', ופרשיות המגדר מלמדת מה דינו של המזולץ בכבודו של ה', לדברי האברבנאל:

"בעבור שבפרשות של מעלה ציהו והזהיר יתברך על שמירת כבודו ושלא יויללו בו, יצווה על זה לישראל במצוות מיוחדות... בשמירות מועדי ה' וחדלקת המנורה ועריבת לחם הפנים על שלוחתנו שהיה התבליית בכל זה שישמרו כבודו ולא יחללו, לנכון הביא הכתוב הלכה למעשה ממה שקרה לאיש אחד שקלל שמו יתברך וציהו השם לרוגם אותו באבנים".

נאמר בפסוק י: "וַיֵּצֵא בָּן אִשָּׂה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרַי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל..."

נשאל: מהיICON יצא האיש?

נענה, שיצא מאותלו, לדברי האבן עזרא שכטב: "וַיֵּצֵא בָּן אִשָּׂה יִשְׂרָאֵלית - מאותלו".

נאמר לילדים שהתורה מספרת על מקרה שקרה עם אדם מישראל שאביו היה מצרי. מכך שהתורה מדגישה "זהו בֶן אִישׁ מִצְרַי" אנו למדים שבמשך כל שנים גלות מצרים לא ארעה שאישה מישראל חיה עם מצרי, מלבד מקרה ייחיד זה. הנשים העבריות עשו כל شيء כדי להישמר מפני המצרים, ודברי האלשיך: "כִּי בָּא הַכּוֹתֵב לְסֶפֶר בְּשִׁבְעַת בְּנֹות יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרָיִם, כִּי אֲשֶׁר לֹא נִתְמַהֵּא בְּמִצְרָיִם בְּמַמְרָם... בְּלוּמֵר בֶן אֶחָד בְּלֶבֶת, שהיה הוא בֶן אִישׁ מִצְרַי וְלֹא יוֹתֵר, וְאַף גַּם זֶה לֹא בְּכוֹנְתָה".

"וַיֵּצֵא בְּמִחְנֶה בֶן הַיִשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִשְׂרָאֵל"

בן האישה הישראלית רצה לבנות את אוחלו בתוך מחנה זו כי אמו הייתה משבט דן, והאיש הישראלי שהייתה משבט דן לא הסכים עם בן האישה הישראלית מפני שאביו היה מצרי ואין אדם מתוייחס אחריו אמו אלא אחריו אביו, והלווא אביו של זה מצרי היה. אחר שנכנס בן האישה הישראלית לבית דינו של משה רבנו ויצא חייב בדיון, ונקבע שהדין עם האיש הישראלי ואסור לבן האישה

הישראלית לקבע את אוהלו בשטחו של שבט דן, כמבואר ברש"י, יצא זה וקילל את ה'.

נאמר בפסוק יא: **"וַיַּקְבֵּן הָאָשָׁה הַיִשְׂרָאֵלִית אֶת שְׁם וַיַּקְלֹל..."**

نبיע עזוע ממעשרו של האיש, ונציין שבכל שנות ההליכה במדבר לא ארע דבר הזה. נאמר שהתנהגות זו ללא ספק נבעה מכך שאביו היה מצרי.

בזהדמנות זו נאמר לילדיים שישנה הלכה (ראה סנהדרין דף ס עמוד א) שמי ששמע חס ושלום דברי גידוף המכוננים כלפי שם ה' יתברך חייב לקרווע קריעה בבגדו, כמו שקורעים על קרוב משפחה שנפטר. נسب את תשומת ליבם של הילדים לכך שנאמר **"וַיַּקְבֵּן אֶת שְׁם..."** וסביר שתאת ה' יתברך לא ניתן לקל אלא רק את שמו, ככלומר המקהל לא יכול לפגוע בבורא עולם אלא שמעשאו החמור פוגע בכבודו של ה' כפי שתتفس בעניינוبشر ודם.

"וַיַּבְיאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה..."

השומעים הודיעו ורצו לפגוע במקלל, لكن תפshootו אחרים והזדרזו להביאו לפני משה רבנו, וכדברי הגז"ב: **"מִחְמַת שְׁעָלָה עַל רְצוֹנָם שְׁוּמָעִים לְהִכּוֹת וְלְהַיּוֹן... נִמְתַּר הַגְּעוֹן לִידֵי בֵּית דִין."**

"זִישָׁם אָמוֹ שְׁלָמִית בַּת דָּבָרִי לִמְטָה דָן"

אמו הייתה זו שישדלה את השומעים בדברים, וביקשה להביאו לפני משה ולא לפגוע בו, וכדברי הגז"ב: **"וְהִרְבַּתָּה [איימו] דְבָרִים לְעִצּוֹר בְּعֵד שְׁוּמָעִים וְלַהֲבִיאוּ לְבֵית דִין."**

נאמר שהתנהgota של אמו בנסיבות זה לא הייתה יווצאת דופנו, שכן הייתה דרכה, לנוכח בחוסר צניעות ולהרבות בדיבור עם גברים (ראה רש"י).

נאמר בפסוק יב: **"וַיַּגְיִחְהוּ בְּמִשְׁמָר לְפָרֵש לָהֶם עַל פִּי ה'"**

בני ישראל אסרו את המקלל במקום המועד לכך במחנה ישראל עד שיתברר דיןו, כמבואר ברש"ג.

נאמר בפסוק יד: "הוציא את המקלל אל מחוץ למוחנה..."
ה' ציווה להוציא את המגדר מחוץ למוחנה בשל מעשאו הנתעב.

"ויסמכו כל השמעים את ידיהם על ראשו..."

העדים ששמעו את דברי הגידופין צריכים לסמוך את ידיהם על ראש המקלל, ובכך להעביר את אחريות הכהפה על מה שנגורע עליהם לטענו, לפתחו של המגדר, כדברי הנציב: "שהוא גרם להם כל הרעה, ואם יש עליהם חובה שנתהייבו לשמעו, תהא מותתו כפרה נם עליהם".

"זרגמו אותו כל העדרה"

כתב רש"י: "כל העדרה - במעמד כל העדרה, מבאן שלחו של אדם במותו".

כלומר למשה לא כל העם השתתף ברגימתו באבניים, העדים לבודם רגמו אותו, אך נחשב הדבר כאילו כולם רוגמים שכן העדים הם שלוחים של העם כולו.

נאמר שהמגדר נענש בסקילה שהיא המיתה החמורה ביותר מכל המיתות, מפני חומרת מעשונו.

נאמר בפסוק טו: "וְאֶל בָּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּדַבֵּר לְאָמֹר אִישׁ אִישׁ בַּיּוֹקָל אַלְקַי
וְנִשְׁאָ חֲטֹאֹ"

נסביר שפסוק זה מדבר על מקרה בו אין עדים והתראה. במקרה זה כיוון שבית הדין לא יכולם להכריע, העונש בא על ידי ה'. אדם זה נענש בכרת, כלומר ה' מקוצר ימי ושותוי.

נאמר בפסוק טז: "זָנַק בְּשָׁם ה' מוֹת יוֹמָת... בְּגַר בְּאָזְרָה..."

התורה מדגישה שעונשו של גר צדק שעבר על לאו זה אינו שונה מדיןו של ישראל. היה מקום לחשוב שכיוון שהגור לא נולד כיהודי והורגל להרגלים הנוגנים בתבטים של עובדי עבודה זרה, קשה לו לשנות מדרכו, ויתכו ויש להקל בענשו, לכן מלמדת התורה שגר שהתגיר נדרש להקפיד על כבוד ה' בדיקת כמו בן ישראל, לדברי האברבנאל.

נאמר בפסוקים יז-יח: **"וְאִישׁ כִּי יַפְחֵד כָּל נֶפֶשׁ אָדָם מֹתֵת יוֹמָת. וּמִבָּה
נֶפֶשׁ בְּהָמָה יִשְׁלַמְנָה..."**

המילה "נֶפֶשׁ" שבפסוקנו משמעותה מכה שגרמה מוות.
نبיע עוזוע מהמעשה הנורא, ונדבר על העונש החמור המבטא את
חומרת המעשה.

נשאל: מדוע נזכרו עניינים אלו של מכח אדם ומה בהמה בתוך
פרשיות המגדף?

נענה שתי תשובות:

א. האיש הישראלי ובן האישה הישראלית רבו והכו זה את זה, לכן
זכרו כאן ענייני הכהה, בדברי האבן עזרא: "...ויתבן שהבו אלה הניצים
זה את זה, על בן נכתבה זאת הפרשה...".

ב. התורה מביאה את דין הכהה כראיה לכך שדין גור צדק כדי
ישראל לעניין גידוף, שוגם בדיון הכהה אנו רואים שדין גור צדק שהרג
אדם מישראל כדי那人 מישראל שהרג, ושניהם חייבים מיתה, וכדברי
הרבנן: "ואם הנרים זובים במצבם בישראל ושווים להם בתועלותם,
למה לא ישוו נם בן בקדוש השם [בזהירות בקדושת שמנו], כי כמו שהם
ובאים עם ישראל בצדקה ה', כך יהיו מחויבים בעונש חילול שמנו".

בעניין דין מיתה שנאמר על מכח נפש, נסביר שמדובר דווקא בנסיבות
בו היו עדים והתראה, ורק לאחר שנמצאה המכחה אשם בחקירותיהם
המודקות של הדיינים.

נאמר בפסוקים יט-כ: **"וְאִישׁ כִּי יַתַּן מָוֵם בְּעִמִּתוֹ פְּאַשְׁר עָשָׂה בֶן יָעָשָׂה
לו. שְׁבָר תְּחַת שְׁבָר עַזְן תְּחַת עַזְן..."**

כתב רשי: "פירושו רבותינו שאינו נהנית מום ממש אלא תשלומי ממון".
כלומר מי שפגע בעינו של חברו לא פוגעים חורה בעינו, אלא צריך
לשלם לחברו את דמי העין.

ನסביר שעל אף זאת כתבה התורה "עַזְן תְּחַת עַזְן", לשונו שנראה ממנה
שהחובל בעין חברו נוטלים את עינו, וזאת כדי ללמד על חומרת המעשה,
וכדברי הספרנו: "בך היה ראוי כפי הדין הנמור, שהוא מידה בגודל מידה".

כלומר, מי שפגע פגיעה חמורה בחבירו, היה ראוי לעשות לו כפי שעשה, ומשום כך הتورה ביטאה את העונש על מעשה חמור זה בצורה חריפה, אבל למעשה העונש הוא תשלום ממון.

בليمוד דין זה נשוב ונדבר על חשיבותה הגדולה של מסורת תורה שבבעל פה, שבלעדיה היינו טוענים בהבנת דיני התורה.

נאמר בפסוק כא: *"וַיֹּאמֶר בְּהָמָה יִשְׁלַמְנָה וְמֵבָה אָדָם יִמְתָּח"*

נשאל: מדוע חזרת התורה על דין מכחה אדם ומכח בהמה? עננה, שבഴירה זו מלמדת התורה שגם כאן דין גור צדק כדי ישראל, וכי שכותב האבן עזרא: *"וַיֹּטַע 'מֵבָה בְּהָמָה' פָּעָם אַחֲרָת [נוספת], להזכיר הנר, כי נתינת המום הוא בישראל כי בן כתוב 'בעמיתה', רק מכח אדם ובכמה משפט אחד להם גור באורה."*

נאמר בפסוק כב: *"מִשְׁפָט אֶחָד יִהְיֶה לְכֶם פָּגָר בָּאֹורָה יִהְיֶה בַּיְמֵינֵיכֶם"*

כתב רשי: *"אַנְיָה ה' אֱלֹהִיכֶם - אֱלֹקֵיכֶם, בָּל כָּלְכֶם, בָּשָׂם שָׁאַנְיָ מִיחָד שְׁמֵעַלְיכֶם, בְּךָ אַנְיָ מִיחָד עַל הָגָרים."* ובדומה לכך כתב הספורנו: *"בַּיְמֵינֵיכֶם ה' אֱלֹקֵיכֶם - אֱלֹקֵי הנֵר וְאֱלֹקֵי האורה, ולא ניכר שׁוּעָל פָּנֵי דָל."*

כלומר ה' הוא אלקייהם של אלו שנולדו כיהודים ובאותה מידת הוא אלקייהם של אלו שהתגנירו ונכנסו תחת כנפי השכינה.

זכיר בהזדמנויות זו את אהבת ה' לגרים, ואת חובתם להקפיד במצוות התורה באותה מידת בה ישראל מוזהרין.

נאמר בפסוק כג: *"וַיֹּדַבר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂرָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת הַמְּקֻלָּל אֶל מְחוּץ לְפָתַחַת וְזִגְמָן אֲתֹן אַבָּן..."*

נדבר בשבחם של בני ישראל ששמעו בקול ה'.

"**וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ בַּאֲשֶׁר צִוָּה הָ' אֶת מֹשֶׁה**"

נשאל: מדוע התורה חזרת על כך שבני ישראל עשו כמצוותם?

נענה שלוש תשובות:

א. בני ישראל קיימו במגדף את דין בדיקת כמי שנצטו ולא החסירו דבר, **כדברי רשותי**.

ב. בני ישראל הזדרזו לקיים את דבר ה', וכדברי הרמב"ן: "כִּי טעם הכתוב אומר: כִּי כַּאשֶּׁר דָּבַר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַזִּיאוּ מִיד אֶת המקלל ורגמו אותו".

ג. בני ישראל רגמו את המקלל באבני מתוך כבוד לה' ולמצוותיו ולא בಗלן שנאתם האישית לבן המצרי, וכדברי הרמב"ן בהמשך דבריו שם: "וּעַשׂו כֵּן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... כַּאשֶּׁר צִוָּה הַשֵּׁם אֶת מֹשֶׁה, וְלֹא לְשִׁנָּאת בֵּן המצרי שנצה [שרב] עם היישראלי, אלא לבعد הפנים מותוכם".

המסרים העולים מפרק כד

עריכת הנרות במנורה

1. **יראת ה'** - הדלקת המנורה מעוררת את ישראל ליראת ה' השוכן בתוכם.
2. **אהבת ה' לישראל** - ה' מגלה את אהבתו לבניו על ידי נס הנר המערבי שנשאר דולק עד הלילה שלמחרת.

עריכת לחם הפנים

1. **כבוד ה'** - עריכת הלחם על השולחן נעשית מתוך כבוד לה'.
2. **כבודם של השבטים** - שתיים עשרה חולות לחם הפנים הן כנגד שנים עשר השבטים.
3. **אהבת ה' לעמו** - לחם הפנים נשאר טרי וחם במשך שבוע שלם בדרך נס.
4. **מעלת הכהנים** - ניתנה לכוהנים הזכות להנחות משולחנו של מקום ולאכול מלחם הפנים.

המגדר ועונשו

1. **שבחן של בניות ישראל** - בניות ישראל שמרו על עצמן לאורך כל שנوت הגלות במצרים ולא נתנו למצרים לגעת בהן.
2. **שבחן של ישראל** - א. אף אחד מישראל לא נכשל בחטאו של המגדר עד שי יצא בן המצרי.
ב. השומעים הודיעו ורצו לפגוע במקלל ולסוקלו.
3. **כבוד ה'** - לא נאמר שהמגדר יידף את ה' אלא "ויקב... את השם".

המסדרים העולים מפרק כד

4. חומרת עוון גידוף - א. עונשו בסקילה שהיא המיתה החמורה ביותר.
ב. העדים, אף על פי ששמעו את דברי הגידוף שלא ברצונם, נחשבים כחותאים וצרים כפירה.
ג. מיתתו נעשתה במעמד כל העדה.
ד. הוציאו מהו מחוץ למבחן.
5. זירות בכבודו של הגור - ה' מייחד שמו על הגור כפי שמייחד שמו על ישראל.
6. האחריות המוטלת על הגור - הגור צריך להיזהר למצות בדיקת כמו ישראל.
7. שבחם של ישראל - א. בני ישראל שמעו בקול ה' ולא החסירו דבר מכל מה שנצטו.
ב. בני ישראל הזרזו לקיים את מצות ה'.
ג. בני ישראל קיימו את דבר ה' משום כבודו ולא בגלל שנאתם לאיש המצרי.

סיכום פרשת אמור

בראשיתו של הספר מרכזים דיני עבודה הקרבנות. פרשת אמור מעמיקה את המבט על אישיותם של הכהנים, מקריבי הקרבנות, שליחי העם ומורי התורה, המקודשים בקדושתו יתריך ואוכלים משולחנו. ישראל מצויים לקדש את הכהנים ולכבדם ובכך הם מתעלמים ומתחזקים והולכים בדרך התורה והיראה.

גבוה מעל גביה עומדת קדושתו של הכהן הגדול מאחיו. גדול הוא במעלה חכמו וקדושתו, והוא המורה הרוחני של הכהנים ושל העם כולם.

יחס הכבוד לכהנים נובע מכבוד ה', ועל כן, משום כבודו יתריך, علينا להקפיד שישראל לפני רק הכהנים שהם שלמים בגופם וטהוריהם מכל טומאה. בהתאם לזה אנו גם מצויים להקריב לפני ה' אך רק בהמות שהן שלמות בגופן.

גודלו יתריך עתידה להתפרנס גם בקרב הגויים, ומתוך כך ירצו גם הם להעלות עלות לפני ה' במקדש.

מתוך הפגישה עם קדושת הכהנים אנו מגיעים לקדושת הזמנים - השבת והמועדים, בהם אנו מודים לה' על הניסים והנפלאות שגמל עמו ומכירים בגודלו ובדרכי השגחתו המופלאה על עמו. מתוך קדושת המועדים אנו מגיעים לקדושה התמידית המתגלית בבית ה' בנר המערבי הדולק לפני ה' תלמיד ובחלות לחם הפנים העומדים לפני ה' בטריותן משבעו לשבעו.

הפרשה חותמת בדיינו של המגדף ובכך מלמדות מה סופו של מי שפוגע בקדש.

—
**לעילוי נשמות
הוריינו היקרים
הר"ר שלמה זלמן ומרת יוכבד
רחמני זצ"ל**

**הרבי דוד יצחק ומרת רחל
אלטשאול זצ"ל**

—
**הוקדש על ידי ילדייהם
לווי יצחק ויהודית רחמנני הי"ז**

